

Két új magyar regény!

LANDAUER BÉLA:

A TANÁR

Az orvostanár regénye, a féltékeny szerelem és az orvosi kötelesség lelki harca

Ára 5 korona

IJ. HEGEDŰS SÁNDOR:

A LÉLEKBUVÁR

Szenzációs regény, melyben a lélekbuvár drámai jelenetek közt felszabadítja a lelket a testtől

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kaphatók minden könyvkereskedésben

KAFFKA MARGIT

új regényének

ÁLLOMÁSOK

a címe

A budapesti író- és művészvilág színes képét tárja elénk

Ára 6 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb”

címmel egyedüli magyar nyelvű ctenyészeti szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyedévre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

- Széchenyi eszmevilága. I. Gaál Jenő, Beáthy Zoltán, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai. Kötve K 1.60
- Henri Bergson filozófiája. Irta René Gillouin, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
- Széchenyi eszmevilága. II. kötet. Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Ákos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaál Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60
- A francia irodalom főirányai. Irta G. L. Strachey, angolból ford. Schöppfin Aladár. Kötve K 1.60
- A világegyetem élete. Irta Svante Arrhenius, fordította Polgár Gyula. Kötve K 2.—
- Az ember helye a természetben. Irta Lenhossék Mihály dr. Kötve K 1.60
- Az élet értelme és értéke. Irta Rudolf von Eucken, ford. Schöppfin Aladár. Kötve K 2.—
- A gondolatszabadság története. Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor. Kötve K 2.—
- Bevezetés a filozófiába. Irta dr. Jerusalem Vilmos. A harmadik német kiadás után fordította Schöppfin Aladár. Kötve K 2.40
- Anglia története. Irta Pollard A. F. ford. Bálint Ernő. Kötve K 2.40
- Az esztétika alapelvei. Irta Benedetto Croce, fordította Farkas Zoltán. Kötve K 2.—
- A szociológia módszere. Irta Durkheim, fordította dr. Balla Antal. Kötve K 2.40
- Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula. Kötve K 1.60
- Az emberiség jövője. Irta Heinrich Lohfky, fordította Schöppfin Aladár. Kötve K 1.20
- A vagyon tudománya. Irta I. A. Hobson, fordította dr. Sídó Zoltán. Kötve K 2.—
- A szociológia vázlata. Irta G. Palanté, ford. dr. Mikes Lajos. Kötve K 1.60
- A tömegek lélektana. Irta Le Bon, ford. Balla Antal. Kötve K 2.—
- Rodin beszélgetései a művészetéről. Összegyűjtötte Paul Gsell, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAL) R.-T.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél

szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

16. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.Egyes szám
ára 40 fillér.Előfizetési
feltételek:Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszotolandó.

A KÉSZÜLŐ KOSSUTH-SZOBOR MINTÁJA HORVAI JÁNOS MŰTERMÉBEN. — Jelfy Gyula felvétel.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

A távolból, onnan Patmos felől, valóban egy másik hajóhad bontakozik ki.

— Ahol ni, ott jönnek ők... a győzők! az üldözők!

— S ti kik vagytok?

A gályákra halmozott rakomány mögül asszonyok szava sír fel:

— Látjátok: menekülők!

Az ár egyre közelebb sodorja az idegen hajókat az öbölbe. A nők most már bátran előkerülnek; pár lélegző mórda bekötött fejű, káriai szoknyás asszony a rakományhegyekre mászik fel és sírva mutat a cözömökjükrá: asztal, szék, böleső, gyolcságnemű, aztán ipari s boltberendezések, egész raktárak szövetekből, színes üvegből, edényekből... mindez valóban menekülésre vall. A parton álló hellének kíváncsian nézik a gyarmatos feleségeket, e nők nyilván nem görögök, hanem a kisebbik Ázsia parti lyk, lyd, leleg s pelag népei közül valók. A Theseus barbárjai közül néhányan honi nyelven kiáltanak rájuk, ők felelnek is, de aztán mégis inkább a maguk idegenszerű, hibás hellén nyelvén folytatják. Tizen is feleségnek egyszerre:

— Eredj, mi már jóniak vagyunk, — mikor az uraink a mi partjainkon letelepedtek s elraboltak minket, akkor sokat sirtunk, hogyne, hisz mind leölték, kiirtották a szüleinket... de aztán idővel sok szép gondör fűrtös gyerekeink született s most már nem bánjuk, boldogok vagyunk, vagyis azok lennénk, ha az amazonok így rajtunk nem ütöttek s virágzó parti gyarmatainkból ki nem vertek volna. Oh jaj, az istentelenek!

Az athéniek parthoz segítik a hajókat; szemük csillog a méltatlankodó kíváncsiságtól: e rajta, mondjátok, beszéljétek, milyenek ezek az amazonok? A gyarmatos asszonyok reszketve, óbogatva ugrálnak le a kikötő kövére:

— Jaj annak, a ki meglátja őket! Vérbermesztő gorgófejek...

— Oly rútak? — kérdi Phorbas.

A férfineműlők, kik asszonyaik után szintén partraszállnak, a vállukat vonogatták:

— Hát nem épen. Egy se vén. Mind fiatalok. Gyorsak, mint a villám. Vadak és szörnyű kegyetlenek...

Ismét a nők veszik át a szót. Egymás szavába vágva lármáznak, panaszkodnak:

— Hogy milyenek? Hát nincs arra szó... nincs az a férfi, a ki oly könyörtelen tudna lenni, mint a mily ádázok ezek az asszonyemberek, főként velünk, a többi, igazi asszonyokkal szemben! Láttuk most... Jaj volt annak a magunkforma asszonyfeleségnek, a kit kézhez kaptak. Az ilyet a partra czövekhez kötötték s előtte döfték le a gyerekeit, persze csak a fiúkat meg a felnőtt leányokat, mert a tíz éven alóli kisebb leánygyerekeket azokat nyeregbe kapták s elragadták, hogy belőlük is amazonokat csináljanak... Azután jött az anya kínzása. Kórjeje álltak, és hanyan!... lekopték, körömmel tépték ki a szemét, az emlőjét, vagy nyilazni kezdték, és mily nagy-szerűen tudnak ők nyilazni!... Közben dühödten szitkozódottak: gyáva te, az ilyenek nem egyszer, hanem százszor kell meghalnia, mert nő létedre te és a hozzád hasonlók, ti vagytok az asszonyi nem áruló!... hát nem szégyenkeztek, hogy a helyett, hogy uralkodnátok, rabcselédként hódoltok a férfibaromnak? nem restellitek, hogy őt uratoknak szólítottátok, hogy nem ti, hanem ő, a férfi, a fő a háznál, a családnál, kormányánál? pih... nem ég ki a szemetek, hogy ő, az a férfibarom, ő nevet tőnektek s hogy fiaitokat nem ti utánatok, az anya után, hanem a férfi, az apa után nevezitek el? Halál, de lassú száz halál minden ily asszonyáulóra, megemlegessétek a Hold harcos Leányainak a haragját! Bizony, így ment ez, szörnyű volt ez és ti, kik szintén hellének vagytok, könyö-

rüljétek rajtunk, segéljétek, álljatok boszút értünk!

— Meglesz!

A dörgő szó nyomán egyszerre esend lesz. A fecsegő asszonyok elhallgatnak, — az érkező Theseus lép a parton szorongó menekülők elé. Megáll s gúnyosan néz végig a phryg köpenyes, lyd taláros, eláziasodott görögökön:

— A férfiak lépjenek elő. Úgy... És most szóljatok: hát igazán hellének, egyáltalán férfiak vagytok ti, hogy benneteket így szégyenszemre asszonyok vernek meg?

A gyarmatosok arca elsötétedik. Összenéznek s görög göggel sértődött rhetorokként egyenesednek ki. A hányan vannak, mind külön szavalkán:

— Uram, megbántasz!... Mert bár otthoni viszály, esetleg száműzetés késztetett bennünket ide a Száz Szigetre s a kisebbik Ázsia partjára való kivándorlásra, ne feledd, mi igaz, hű hellének vagyunk s vitézek maradtunk.

Poseidon fia mosolyog. Ők csak annál indulatosabban erősködnek:

— De uram, nézz ránk!... Mi hős abantok vagyunk a szirtes Euboeából... Mi rettegett pörölyös minyaiak Orkhomeosból... Mi harcos Dryopok... Mi elszánt arkádiaiak... Mi a híres epidauros dórok... Igen, igen, úgy nézz ránk: mi, Neleus népe, karddal alapítottuk Miletost... Mi, pylosi Andremon törzse, alapítottuk Kolophont... Mi Klazomenet... Mi Teost, Prient... Nem, uram, nem vagyunk mi gyávák, tiltakozunk!

Theseus unottan fonja egybe a karjait:

— A Kerberus három fejére!... miért menekültök akkor mégis az asszony-amazonok elől?

— Miért? Még kérded?... Hát ezért!

Tizen is fordulnak hátra egyszerre: hamar, hol az a zsákmányolt amazon-fegyver? adjátok elő izibe! Embertől emberhez, hajóról hajóra megy a szó és sok lótas-futás után nagy babonás elővigyázat közepette végre előkerül a lyd biborszövetben őrzött rejtélyes valami. Poseidon fia gyorsan csavarja ki: egy kard, egy kékesen villanó pengéjű rövid kard... Ó mohó figyelemmel nézi, vizsgálja, — a gyarmatosok azonban a karját fogják s különös iszonyattal óvják:

— Vigyázz, uram!... Hát látod-e már? Ezért vernek ők minket, mert ezzel az ismeretlen, félelmes érezelet verekesznek. Ez az a hírhedt, rejtélyes vas...

Phorbas is, a bajnokok is mind mohón, illetődötten hajolnak a penge fölé. A menekülők titokzatosan magyaráznak:

— Nagy ritkaság... Őh, szörnyen vigyáznak ők, hogy ilyesmi az ellenség kezén ne maradjon!... Hát ez az a bűvös vas, mely vonz és taszít, vonzza a győzelmet és taszítja a kudarcot... mely gyógyíthatatlan sebeket ejt s melynek bányáit egyedül ők, az amazonok, őrzik és bírják ott Themiskyran túl a Barátság-talannak nevezett fekete tenger partjain. És külön néppel, a föld alatt élő khalybokkal, míveltetik ők e bányákat, és e khalybok nemzedékek óta mind vágott inu rabemberek, kiket az amazonok azért esonkítanak ily félsántára, hogy munkálkodva csak ép a bányában totyoghassanak, de a vas titkával meg ne ugorhassanak... Mert ez a titok az ő hatalmuk.

— S ez ellen, — zúgnak mind babonásan — nekünk nincsen hatalmunk. És légy te bár Poseidon fia, vagy, a mint ép halljuk, a Minotaurus legyőzője, nagy Theseus, fogadunk, az amazonokkal szemben te se tudnál győzni!

Theseus subintva villogtatja a kékes pengét a nap felé:

— És csak azért is gyógyzni fogok!... Úgy-e, nagy Apollo?

Áll ott és ihletetlen mered fel a nap teli káprázatába. A gyarmatosok döbbenve figyelik és lélegzetüket tartva, suttogják: esített, meg-

ne mocezanj, nem látod? apjának az istentársával beszél... nézzed már: hunyorítás nélkül tud a napba nézni; — ezt egészen halandó ember meg nem tudná tenni... Mit is mond?

Poseidon fia nyíló ajkakkal, elmélyedten figyel az ég felé, közben bólint:

— Igen, hallom a parancsodat, látom a tettek új útját...

A menekülők összenéznek. Baljóslatúan esoválják a fejüket. Végre nagyhalcan szólni mernek:

— A nagy Apollo adjon erőt neked, de mi óvunk, uram. Vedd észbe, hisz az erősek erőse, dicső rokonod, a nagy Herakles se bír a Hold Népeivel: tudjuk, elment a messze Fekete tengerre s megostromolta Themiskyrt, elvette az egyik amazon királynő ezüst kettős bárdját és aranyövét, de mi haszna? a merénylőért, vagyis inkább, mert az amazon-harczban nyilván ily veszedelmes vasfegyver sebezte, Herakles rejtelmes örületbe, lelki nyavalyába esett, melynek az lett a következménye, hogy nem tudott nyugodni, a míg csak azt a bárdot és övet vissza nem adta a Hold Leányainak. Meg is tette, elment Ephesusba, alázatos bűnbánóként jelentkezett a nagy lyd asszonyország nagy királynőjénél, Omphalénál, lábaihoz tette a rabolt jelvényeket s maga is ott maradt a lábainál. És most is ott van, uram, igenis, immár harmadik éve epedez ott neveléses, reménytelen szerelmeként...

Theseus figyelni kezd. Az égről hirtelen a beszélőkre mered:

— Hallottam. De nem mese?... igaz valóság ez, hellének?

Hangosodik a beszéd, — hűsan vágunk egymás szavába:

— De uram, hisz a magunk szemével láttuk őt!... hogyne, hisz mi minden héten bejárunk a vásári napokon Miletosból, Prienéből, Kolophonból Ephesusba, mert tudd meg, uram, javarészt mi gyártjuk az ottani kereskedelem számára amaz ezerszám kelő szobrocskákat, amuletteket, fogadalmi képecskéket és százféle egyéb kegyes emlékeket, melyeket a magnesiai utczán s a szentély körül árulnak a híres ephesusi istenség tiszteletére, kit mi görögösen Artemisnek hívunk, de ők maguk Maha Mai-nak, vagy egyszerűen csak Nagy Istennőnek neveznek... Hát mondom, ily alkalmakkor elégszer láttuk mi ott dicső bányát, Heraklest. Láttuk abban a sandyx-al rózsaszínűre festett, kacagató asszonyruhában, a melyben Omphale járta őt az utca mulattatására, — ily maskarában szokták láncos medveként kihajtani a királynő kíséretében: mindenki ujjal mutat rá, röhögi s ő, szegény, mit se vesz észre mámorában, szoknyájába botolva botorkál tovább, fon vagy kötöget vaskos ujjával igen ügyetlenül s csak olykor néz epedően királynőjére. Omphale elől viszik a testőrök hordozható trónszékében, — e trón a hős oroszlán bőrével van letakarva s a királynő a heraklesi fűtykőst tartja a kezében, — néha meg-megfordul, hogy szánandó rabjára nézzen s az asszonytömeg kedvéért tüntetően kinevesse... Hát mondd, nem elég kudarc ez, nagy Theseus, a Nap Népei számára?

Poseidon fia ép a kékes amazon-penge csodásan kemény élet vizsgálgatja. Feltekint:

— Hallod-e, nagy Apollo?

A gyarmatosok szorongva folytatják:

— Mi, a hogy az utczán így a kísérettel előtűnk elhaladt, többször rászóltunk, még meg is rántottuk a rózsaszín szoknyáját s jóni nyelven sügtük a fülebe: uram, nagy Herakles, nézd, idegen gúnya alatt itt idegen földön titokban mi is hellének vagyunk s mi kérünk, térj már az eszedre! De biz' nem használt ez, ő csak bárgyún meredt ránk.

Phorbas szól:

— És hát nincs mód őt örületből kigyógyítani, mámorából kijozantani?

— De igen, van. Ephesusban azt mondják, Herakles akkor fog észretérni, ha egyszer majd egy hozzája méltó barát megyen érte, ragadja vállon és rázza őt fel. Ezt mesélik...

Mind Theseura néznek, ki továbbra is a napba tekint fel. «Az istenséggel társalkodika, sügrik a menekülők. Aztán Phorbashoz fordulnak és csüggedten folytatják:

— Nagy dolgok készülnek odaát. Nem tűrnek meg ott többé minket. És a mi elüldözöttségünk tanúsítja legjobban, hogy a Hold Leányai talpra állnak: az asszonyországok támadni, terjeszkedni akarnak.

Az athéniek keze ökolbe szorul:

— Majd megelőzzük őket!... De hát, testvérek, ti ott semmit se tudtatok szándékukról?

— Nagyon titokzatosan ment az, uram... És a saját nőink voltak az árulóink. A miletosiak, — a fekete Hekate átka rájuk! Mi e miletosi feleségeket is úgy raboltuk a káriai hegyekből, mint a többi, de míg a többi, láthatjátok, már szívvel, lélekkel görögge lett, ezek, a mily szépek, oly szelidíthetetlenek maradtak véges-végig. Feleségeink voltak, szép gyermekeket szültek nekünk: ágyunkat megosztották velünk, de nem az asztalunkat, — soha le nem ülték velünk enni, sem nem szóltottak bennünket a nevünkön! Fogadalmat tettek ők erre, valamint arra a még titkosabb tervre is, hogy az első alkalommal fellázdjanak ellenünk.

Meg is tették. Az alkalom eljött, — ők kezdték: ágyban szúrták le férjüket, könyörtelenül az édes gyerekeiket... hisz alig maradt köztünk élő miletosi férfi! Hol vagytok, hányan vagytok? Lásd, uram, egy se jelentkezik... A feleségek? azok bezzeg mind megvannak s ma már bizonyára mind amazonok Ephesusban. És bizonyára fennen dicsekszenek ott hőstettükkel. Nagy napok vannak most ott... — Persze a szent hónap, — teszük hozzá mások — hisz most ünneplik a Nagy Istennő nagy tavaszi ünnept. Beh sokan lehetnek ott! sok tizezer idegen... a kik a Hold uralma alatt állnak, most mind odagyűlnek, ott mulatnak Ephesusban.

Egy pohos alabandai aranyműves, névszerint Zetes, felsóhajt:

— Hej sok szobrot, emléket, amulettet eladhatnánk most ott a magnesiai utca márvány árkádjai alatt! Vagy a szentély előtt a Tantalustéren... Vagy az Ortygia-kert szent sétányain a Nagy Istennő szent leányai közt...

A mykalei fazekasok s a prieni üvegesek is ugyancsak látogatták az orrukat:

Frigyes Károly porosz királyi herceg, a ki a nyugati fronton légi harcban lezuhant és angol fogságban meghalt.

— Hát a mi színes piczi Nagy Istennőnk, agyag szerelem-jelvényeink? és a gyógyulási ereklyénk: agyag szívek, agyag lábak és szép színes üvegszemek és üvegfülek? mi tán nem tudnánk ezeket a Tmolus-piacz, vagy a Samorna kikötő szegényebb népe közt eladni? Hermesre mondom, sohse nyertünk volna annyit, mint ezidén.

— Bizony, — jegyzi meg valaki hátul — és annyival is inkább, mert ezidén az egyik amazon királynő személyesen jön el a távoli Themiskyrból Ephesusba, — jön az új amazon őrséggel a tavalyi templomorséget felváltani. Pár nap múlva, hadd lám csak... igen, té hold napjára kell megérkeznie. De melyik is fog eljönni a két királynő közül? Bizonyára Lampeto...

— Dehogyan is! — szólnak közbe a kolophonai asszonyok — hisz Lampetót még Herakles ölte meg, mikor a bárdot és övet elvette tőle.

— Igaz, igaz! Akkor hát Marpesia jön el!

A nők megint csak tagadóan intenek:

— Az se... Oh hallottuk mi a minap, mikor szabómunkát, csillagos amazon-nadrágokat vittünk be Ephesusba... igenis, ép az amazon kaszárnya előtt hallottuk, hogy Marpesia megsebesült az assy háborúban, beteg s már tán le is mondott, — szóval most két új fiatal királynő van...

(Folytatása következik.)

SZONETTEK.

I. Visegrád.

Visegrád vára, csillagoknak orma
— Fény és dicsőség, rang és hatalom —
Hová, háová tánt? — Ásít rá a rom,
Árnyak játéka a vitézi torna.

Szomorú mezben görnyed csonka tornya.
Benne vívódott a rab Salamon.
Tán lelke kúszik fel a falakon?
És köveit nagyitkon tőri, rontja.

Mélyesed csönd... De im' a föld alól
Elstüledt templom vészharangja szól.
Valaki vadul rázza, egyre kongat.

Ki ez a bősült, fellázadt titán?
— Kísértő rejtett réme a zugoknak,
A bosszúálló Zách Feliczán.

II. Noé.

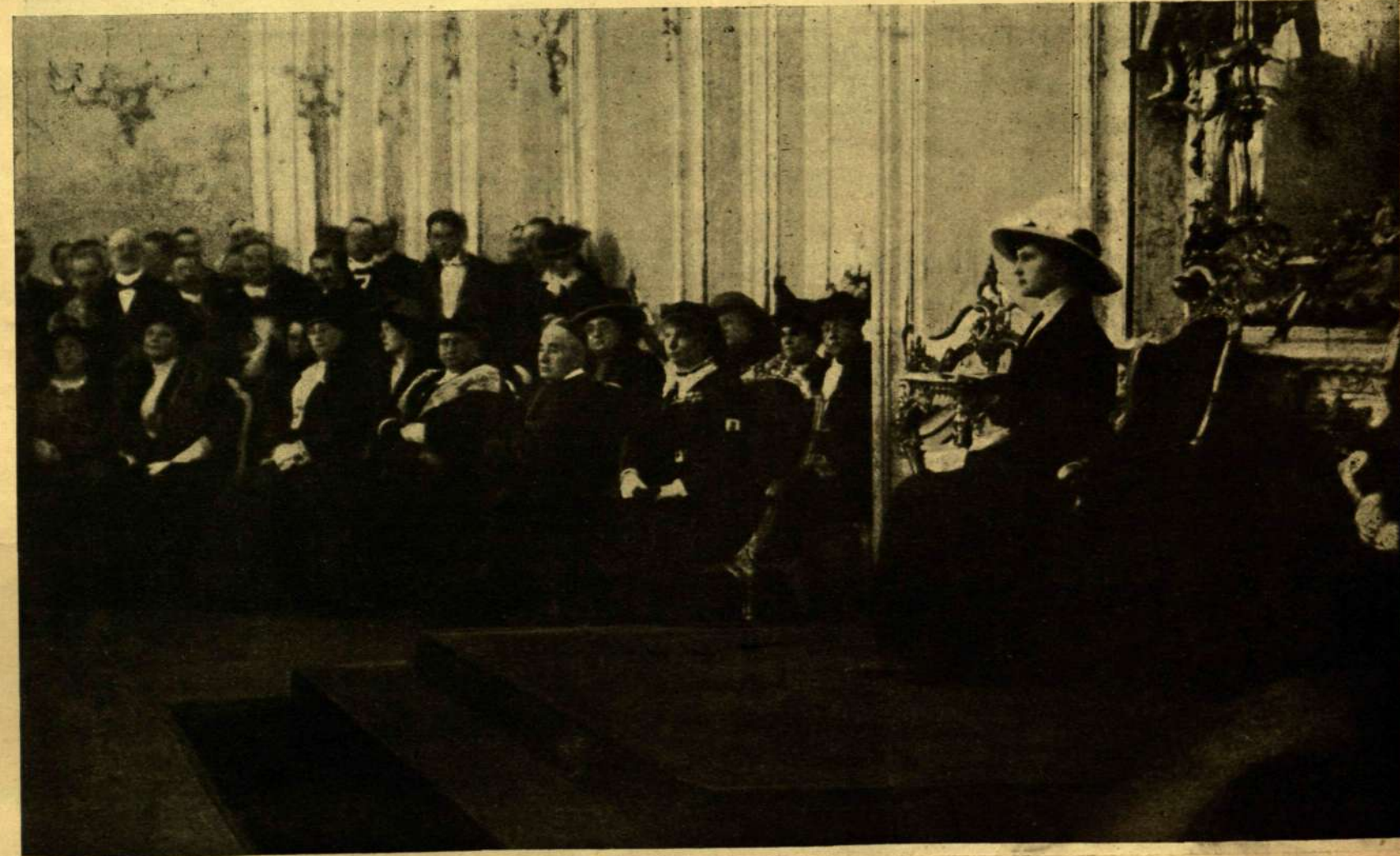
Elárastá a földet vízzel.
Noé, a hű, elkészíté a bárkát.
Bevitte az élők egy kis világát
S halad hitével bizton úszva fönn.

... Amonnan tán már hajnal fénye jön
És látszik az új Ararát; a Kárpát.
Fehér galambja bontogatja szárnyát
És kirepül. — Óh, milyen szívöröm!

De a madár csak visszatér hamar.
Odakünn még dúl, tombol a vihar,
Nincs zöld sziget, faágát nem találja.

A nap is visszabukik véresen...
— Tovább, tovább a vörös világen!
... Világol bizó lelke mécsvilágen!

Petri Mór.

A HADIGONDOZÓ TANÁCS ALAKULÓ ÜLÉSE ZITA KIRÁLYNÉ ELNÖKLETE ALATT A BUDAI KIRÁLYI PALOTA HABSBURG-TERMÉBEN. — Reich István főfotó.

Horvai János műtermében.

MŰVÉSZEK OTTHONUKBAN.

HORVAI JÁNOS.

Önmagáról.

Ezekben a véres, borzalommal teli napokban különösen nehéz az alkotó művész helyzete. Az alkotni vágyó művész idegeit s agyát tagadhatatlanul szintén lekötö a jelenleg dúló vihar, pusztulás, az anyag s egyének megsemmisítése. S a mennyire legszebb hivatása a művésznak, hogy a való életet s az Életnek ezernyi árnyalata luktetését, milliónyi alakban s helyzetben való megnyilvánulását egy-egy kiragadott s jellegzetes momentumban a késő nemzedékek

számára gyönyörködtetés s okulás céljából megörökítse s megőrökítse — ép oly tág tér, ép oly gazdag eszmekör, gondolatvilág kínálkozik számára az elmulás, örök enyészeti eszméiben s problémáiban.

Nekem — egyénileg — mindig szeretett témám volt az elmulás, az elmulás okozta változások, szenvedések s fájdalomak tanulmányozása; az Életnek — a halál s enyészeti eme tetetetlen ellenlábasának minden szenvedését, sóhaját s görösös küzdelmét, vonaglását, kínját szeretném megörökíteni, hogy annál inkább megéreztessem az enyészeti, a pusztulás, a Halál rettenetes, de mégis fenséges hatalmát s kegyetlenségét.

A temető! A legrégebb időktől fogva ott fejtették ki a legtöbbet a művészek; fantáziájukat mindig bőven foglalkoztatta az elmulás problémája; sokaknál — kik műveikkel, alkotásaikkal tényleg megközelítették vagy egyesesen elérték a kiváltani szándékolt érzelmeket — sikeresen; sokan pedig már félúton roskadtak össze a nehéz gondolatok s témák alatt. Nagy küzdelem a művészet is; sok eredménytelen kísérlet után gyakran csak a hit tartja ébren a művészen az energiát s csak egy-egy sikerült alkotása képes őt új életre kelteni s feleltetni vele a földi bűt és bánatot.

Az Életnek, alkotásoknak, műveknek, reményiségeknek, küzdelmeknek végállomása, végcélja — a halál, a pusztulás, enyészeti. E tudat és tény okozza az emberiség legnagyobb szenvedéseit, melyeknek enyhítése egyik legszentebb s legszebb feladat. S a szenvedésnek, az élet tövises, küzdelmes voltának van-e fenségebb s hatalmasabb jelképezője Krisztusnál, kinél csodásabb, fenségebb lény sohasem lesz s a kihez fűződő eszmekör sohasem lesz méltóképpen feldolgozható! Örök forrása Ó a művészetnek, melyre legjobban vonatkoznak örök életü szavai: «En vagyok az út, az igazság, az élet.»
Horvai János.

HORVAI JÁNOS MŰTERMÉBEN.

Távol a pesti műtermek és különböző művésztelepek lázasan lihegő, vivódó világától, odaát a szűzlevegőjű budai hegyek pompázó gyönyörűségének egyik legfestőbb pontján: a Rókus-hegy örökösödésű világában ütötte föl tanyáját a magyar képzőművészet egyik legizmosabb és legproduktívabb tagja: Horvai János. Nagyszerű művészetének, egyéniségéhez méltóan választotta meg teremtő műhelyét az ifjú mester. A plasztikának nemcsak technikai mestere ő, hanem művészte őszinteségének, tisztaságának karakterizálója, a magasszárnyalású témákban való elmélyedés, a művészi elgondolásoknak sajátja, kincses gazdagsága, s mindannak, mi Horvai János művészetét oly egyénivé varázsolja, — egyetlen segítőtársa: a magánosság.

Ebben a rókushegyi magános műteremben

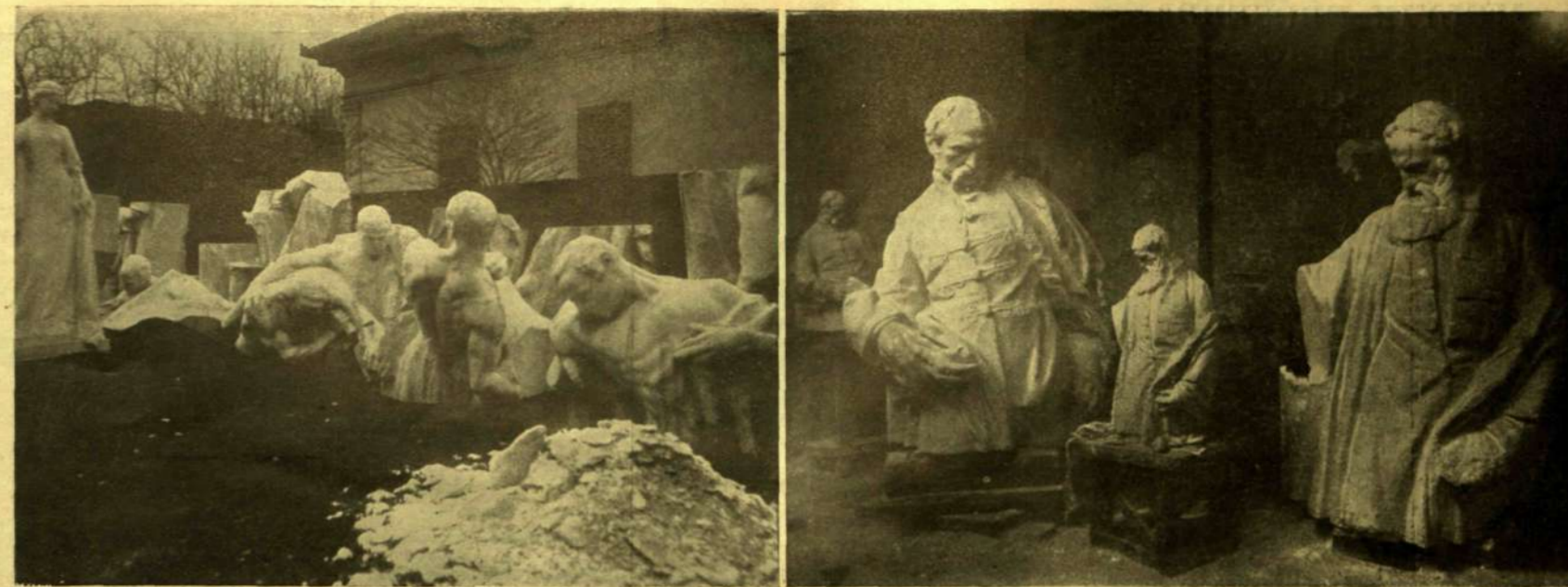

Issekutz Aurél síremléke.

Horvai János művei.

A Kossuth-szobor főalakja.

Mellékalakok a Kossuth-szoborról. — Batthyány miniszterelnök és Mészáros Lázár honvédelmi miniszter.

zajlott le a mester művészetének legújabb forrongása, melynek kipattant tüzeiből fakadt a legnagyobb elismerés: az, hogy az ország egyik legnagyobb pályázatán őt bízták meg a magyar szabadságharc, illetőleg Kossuth Lajos szobrának elkészítésével. Nagy szenzációt keltett ez annak idején a magyar képzőművészet világában, a melyben még a legelfogultabb pályázó is kénytelen volt elismerni a zsűri ítéletének igazságát. A pályázat modellje itt áll előttünk. Mellette a főalak, teljes nagyságában. Ha elkészül, kétségtelenül a világ egyik legóriásabb méretű szobra lesz. Kossuth alakja maga öt méter, a mellékalakok három és fél méter magasságúak.

A mint így nézzük a szobrot, a Nemzet atyjának alakja meglevenedik előttünk... El, mozog... Nemes, gyönyörű magyar fejének tartása öntudatos, büszke daczosság, arcának keménysége a jövő felzabálás reményiségének dicső örömeiben lágy vonalakba ömlik át s szinte érezzük tiszta szemében a lelkesülés tüzeit, nyiladozó nemes szájából a varázsos szavakat: «szabadságot néktek...» Nem! Ez az alkotás, nem szobor már... Élet, meleg, luktető nagy, nagy élet... Az egész alak forrong... A kar, a kéz... a nagy Kossuth, kezén az ujjak marokra görbülnek, a függetlenség, a szent szabadság millió és millió sardzsásra szánt magvát hintik széjjel a lenyugozott magyar földre... Sokat szenvedett, rab-ságban sanyalódó, megaláztatásokat néma büszkeséggel átharcolt szenvedései alatt megörnyedt, de élni kívánczó Nemzetnek feltörő vágyai zúdulnak fel abban a kézmozdulatban... A mint így áhitattal állunk a nagy alak előtt, ismét az arca téved a szemünk... Most

meg új vonásokat fedezünk fel arcán: a Nemzet bánatának ólomsúlya görnyed a márványképen...

A szobor elején, az alsó talapzatán az első független magyar miniszterium tagjai láthatók. A mellékalakok is elkészültek már s várják a hatalmas alkotás befejezését. A legelső alak: Esterházy herceg. Arcán a régi magyar magnásoknak olvadó gögje, a márvány kezek keményen ereszkednek bele Klauzál tenyerébe s a két nagyszerű alak mozdulata az örök egyenlőség hirdetője... Nincs különbség földi emberek között... Klauzál mellett áll Eötvös, a szelid arcú poéta, külső alakján és kifejezésén rajta ül az akkori kor, míg mellette Szechenyi töpreng, öklöbe szorított kézzel, a megemelt válság ereje liheg fejedelmi plasztikáján... Utána melázik, sötét borus tekintettel vértanú halált halt nemzeti hősnök: Batthyány, mellette szövi in-trikáit nagy elevenen Szemere, majd Deák Ferencnek böles feje gondolataiban elmélyedve mered reánk, míg befejezésül Mészáros Lázár hadügyminiszter pompásan alkotott alakja simul a sorhoz... A Kossuth szobor hátsó részén a magyar szabadságharc apoteozisa: búcsújelenet a harcba indulás előtt; az anya arcán a nagy pillanat fontossága tükröződik, könnyező bánatát dicső lelkesülésbe sodorja a jövő szabadság reményisége... Utána a lelkesülő öreg paraszt, a szabadságért lihegő ifjú bajtársával rohan a harcba, azután a forradalmár alakja magaslik ki büszkén a csoportplasztika közül s mintha hívó hangja élesen harsogna föl a műterem csöndjében: «Valamennyien jöjjetek velem!» Utána, a haladók, letört szabadság...

A gondolat mesteri megtalálása érződik Horvai János minden egyes művén. Issekutz Aurélnak a Tavasi Tárlaton kiállított síremlékén, az esetlet hős gyászos elmúlását örökítette meg... A vigasztaló szelid Krisztus szenvedésekben megerősödött isteni alakjára roskad a szenvedésekben megtört ifjú, amint haldokló lelkek menedéket keres a bánatok szentes viselőjénél... Az ifjú testből lassan illan az élet, a lábak duzzadó izmaiban vonaglik az erő, halódik a feszültség s a szemlélő ember nagy önkéntelenségben meg szeretné fogni, vissza szeretné tartani abban a menekülő életet...

Ugyanilyen hűség, tisztaság él Horvai kassai honvédszobrán, mely a főterem, a Mihály kápolna előtt van felállítva. A harcba induló ifjú honvéd mögött, a buzdító, a reményiséget fel nem adó, megnyugvást nem ismerő forrongó negyvenéves öreg honvéd; emennek esontos kezeiben az ifjú, tetterős keze... Ennek a modellje is itt van a műteremben, valamint Horvai művészi törekvésének fejlődéseket gazdag hirdetői... A genfi pályázat híres csoportja, a rozsnói Andrassy Franciska szobor eszményi feje és sok más nagyszerű művészi sikereket gazdag, pompás alkotás.

Künn, a széles, pázsitos kertben is helyet talált az ifjú mester egy-egy alkotása. Itt van futórozsák között a herculesfürdői Erzsébet szobor karsú vonalakba plasztikázott fejedelmi alakja, valamint a művész szülőinek páros szobra is itt áll az örök zöld fák előtt... Köröskörül a végtelen csöndesség némasága féltő őrzőként simul ahhoz a fészekhez, a melyben Horvai János alkotja bensőségéből fakadt műveit...

Klauzál Gábor, Herceg Esterházy Pál, Deák Ferenc, báró Eötvös József, gróf Széchenyi István. — Görgei és mellékalakok.

RÉSZELETEK A KÉSZÜLŐ KOSSUTH-SZOBORRÓL.

MELYIK ERŐSEBB?

Elbeszélés. — Irta Bán Ferencz.

Köröskörül a víz zúgott; néha néhány sirály, majd igen ritkán valami vitorla, messzi távolból idefűstölög kémény, azután a fölvetődő halak. Ennyi volt minden, de ez a kevés a magányt, a békességet jelentette és mindenkifölött a csendet. Ezt azonban egyszer-másszor szélviharok dőzsölése, hullámóriások vad tülekedése zavarta messze-messze. Valamikor jól ismert helyekre, emberek, házsorok közé. Itt állt Antónió és idehozta magával minden vagyonát, a mi vígságos élete után megmaradt. Am búsulásra nem volt oka, ha a «minden vagyonát» mindössze egy bagoly reprezentálta is. Különös bagoly volt ez; voltaképpen minden ember birtokosa a születése percétől kezdve, ám a legtöbb megöli, mielőtt hasznát vehetné. A kik kora ifjúságuktól ápolgatják, dédelgetik, azok egészen ritkák, de még azokat is könnyű megszámlálni egy város sokadalmában, a kik sok, forró ölelés, az élet édességeinek mohó szürcsölése után rájönnek, hogy sok gyönyörűséget, nagy kincset jelent az a bagoly, a mely nőtt, izmosodott velük a nélkül, hogy sok éven át ügyet vetettek volna rá. Antónió ezek közé tartozott, de osztályosai közül kiemelte, hogy gyönyörködésben elvesztegetett évei miatt nem esett kétségbe, hanem azokat inkább befektetésnek nézte, a miket ha a bagoly tanácsaira hallgat, nagyszerűen tud hasznosítani.

Antónió elégedetten élt s lassan annyira intenzíven élt a bagolylyal együtt, hogy régebbi, vígságos élete után csak nagynéha vágyódott és akkor is pillanatokra csupán. E ritka esetekben — a mik mindig éjjel következtek el — forró és gyönyörű nőket küldött melléje korábbi énjére. Am a csábítás zsongító kéjeiből szerenésjére fölírta a bagoly figyelmeztető kiáltása és Antónió ilyenkor felszökött fekvőhelyéről és járkált óraszám és nézte a hold ezüstjében fürdő vizet csakhogy kiűzze a testébe lopakodott vágyakat. A kísértés mindig ritkább lett és a bagolylyal együtt Antónió elégedetten nézte a tekereseket, bár lassan, igen lassan szaporodtak. Mikor a szigetre került, átkozódott a tekeresek lassú szaporodása miatt és ilyenkor a bagoly a legrosszalobb kifejezésekkel sem tudta visszatartani attól, hogy egyetlen óra alatt firkálja tele azt a tekerest, a minek átgondolt teleírására napok kellettek volna. A nyugtalansága, hamarkodása miatt sokszor átkozta magát, ám erre folyton kevesebb oka lett. A bagoly később sokkal többször csóválta fejét örömben, semmint haragja miatt és Antónió végre eljutott addig, hogy természetesnek találta, ha a tekeresek igen lassan szaporodnak. Örvendett, mert ebből arra következtetett, hogy a korábbi énjétől végleg elszakadt már és makulátlan harmóniában élhet a bagolylyal ezentúl. Vig volt, vidám és elégedett

Üdvözlük a királyt.

és ekkor már megértette a bagoly intését, hogy szeretni kell és nem hiú módon lenézni azt a rengeteg embert, a ki a múlt és veszedelmes gyönyörök hajszolásában nem tudja megérteni, hogy mi fejedelmi ajándék a születés percében kapott bagoly. Nagy igyekezettel, de erői okos kimélisével szaporította a tekereseket. Tisztán látta az elszigetelten történő jelenségek rejtett kapcsolatát és fejlett világszemlélete az emberi haladás mértékföldjein lobbantotta világosságba a kultúra egy-egy előrelépését. Tisztán állt előtte, hol van az emberi fejlődés határa, de nehogy megdőljön a rendszer, folyton újabb, meg újabb jelenségeket vizsgált meg a legtávolabbi vonatkozásokig. Gyönyörködött ezen magahajszolásban és úgy érezte, hogy testében már túlnyomó helyet foglal el a bagoly. Ám odáig mégsem tudott fölemelkedni, hogy ne haragudjon a bagolyra, a mikor az kicsinyességnek mondotta, hogy nem természetesnek érzi a kiváltságát, hanem gyönyörködik benne.

Egy reggelen nem tudni hogyan, nem tudni honnan ifjú, csudaszép lány került Antónió elé, a kit alaposan megzavart merengő sétájában. A bagoly veszedelmet szimatolón gyors távo-

zásra ösztökölte, de Antónió mozdulni sem tudott a gyönyörűség miatt s úgy képzelte, hogy sokszor megálmodta már ezt a találkozást. A leány úgy nézte őt, mintha tükör előtt állna és Antónió úgy vélte, hogy a lány nemcsak a szemével, de a két födetlen karjával, a rengő derekával is nézi őt. Bármint tiltakozott a bagoly, kunyhójába hívta. Útközben folyton beszélt a lány és a sok kérdésének egyenesen olyan színe volt, mintha Antóniónak egyébre sem szabadna gondolni, mint pontos, kimerítő, de főként szórakoztató módon kielégíteni az ő kíváncsiságát. Antónió szolgálatkészen, sőt örömmel felelgetett, a bagoly tiltakozása ellen pedig azt a kifogást találta ki, hogy az illő vendégszeretet ellen vét, ha nem hívja meg kunyhójába a leányt. Vagy talán azt hiszed, hogy nem illetudásból, hanem más miatt hívtam meg ezt a leányt? kérdezte később, a mikor úgy hitte, hogy lelkében olvas a bagoly. — Mennyi drága kincs! mondta a leány és kezét elragadtatással csapta össze a sok, teleírt tekeres láttán.

Antónió fanyarul mosolygott, mert a dicséret ellen edzett volt a lelke, hanem a szíve táját mégis bizsergette a melegség és ez okból igazi fölénytel csak akkor tudott a lányra nézni, miután a bagoly bizonyossá tette, hogy a leányt nem a tekeresek tartalma döntötte extázisba, hanem az a sok-sok arany, a mit adnának értük. Kiszórná a világba és rubinokat, selymeket venne az árán! mondta tűzzel a bagoly, mert ez szíven találta Antóniót. Emlékezz a sok aranyra — folytatta a feddést — emlékezz a sok kiábrándulásra és emlékezz a tisztá gyönyörűsége, a mi elfogott, a mikor megismertél engemet. Az argumentálás hatására Antónió csakugyan a rendszeréről és a tudományos kutatás gyönyörűségeiről beszélt, ám ez a beszéd nemcsak untatta, hanem bosszantotta is a leányt. — Még a nevé sem tudom! mondta sértődötten, olyanmódon csapva Antónió szava közepébe, a miből világosan kitetszett, hogy sértésnek vesz minden szót, a mi nem az ő dicséretét zengi. — Antónió vagyok! mondta csüggedten, mert valóban fajankóságnak tűnhetett, hogy megfeledezett a bemutatkozásról is. — Az én nevem Éva! mondta és olyan magakelletőn nézett, hogy Antónió arca vörösre vált és az ujjahegye reszketett. Éva észrevette a hatást, kaczerül meglibbentette a kurta szoknyáját és véletlenül — oh, merő véletlenségből — rugalmas könyökével végigsúrolta Antónió testét. Még bocsánatot is kért. Antónió levegő után kapkodott és Éva a szeme közé kaczagott ekkor. Antónió dühös lett, öklével szeretne volna agyonütni a leányt, de ugyanakkor legszívesebben porba térdelt volna előtte, hogy megcsókolja a lábfeje merész és ingerlő dudorodását.

A bagoly reményvesztetten rikácsolt.

A király Stoeger-Steiner hadügyminiszterrel távozóban egy parancsnokságról.

— Hát még mindig nem volt elég a csalódásból? Elfeleddetd már a nyomorúságot a mi a nők édeskedéséből fakad? Nem látod, hogy Éva végtére arra is rávesz, hogy megtagadj a tudományt, megtagadj engem? Elfeleddetd, hogy a ki szeretni akarja az embereket, az nem lehet a maga testének rabja? Elfeleddetd, hogy megszabadulni a testi vágyaktól, annyi, mint megismerni a férfi élet igazi célját?

Nem feleddetd el! nyöszörögte Antónió és később, a mikor a bagoly lenézón hazudtolta meg: Elfeleddetd, galádul elfeleddetd! könyörögve kapaszkodott a legkedvesebb tekerésébe.

Isten veled! Majd jőjj utánam! mondta Éva ismét fölényesen sújtva Antónió töprengéseire. Megcsókolta; Antónió mintha tüzes és édes már nyelt volna, karjai szerelmes lendüléssel ölelték — a levegőt, mert Éva akkor már messze járt és kaczagott és énekelte és a tartása olyan volt, mint Gneius Pontiusé a gaudiumi diadal után.

Antónió négy napig küzködött, hogy elfűzze Évát, a ki kajánul kisajátította az emlékezését, sóváran hajolt a tekeresekre, a mikre az emberiség jövődől sorsáról írt. Gyönyörűséggel sirt a bagoly munkára ösztönző korbácsszavai alatt s a bagoly szavaival úgy végigvert ölelni kívánó érzéseken, hogy háborgott szégyenkezésében, a miért urának, parancsolójának tudta volna tenni Évát, egy kicsinyes, a nap eseményein soha túl nem látó nőt... A negyedik napon megnyihlten dolgozott, már azt hitte, hogy végleg kiverte Évát az életéből és ekkor nem tudott egy betűt írni tovább. Sóvárogva nézte a tengert s a mikor egy halászó sirály felröppent, arra gondolt, hogy bizonyosan a párja után száll. Hirtelen jött a nyugtalanság, a nyugtalanságban nem volt vágy, nem volt szerelem, de úgy érezte, neki távozni kell a szigetről. Nem hajszolta a nyugtalanság, de küzdeni se tudott ellene. Rakosgatni kezdett, vállára emelte minden tekerését és bár nem vágyódott rája, megindult Éva után. A bagoly nyöszörögött. Tudtam! Előre tudtam! sóhajtozta és megverten röp-ködött Antónió mögött.

Két hét vad mohóságban telt és minden vágyukból új vágy fakadt. Antóniót elkábította a rázuhanó nagy boldogság: amerre járt, alázatos irigykedéssel mutogatták. Tömérdek pénz, tömérdek dicsőség rohanta meg, pedig az emberiség fejlődéséről írt tekereseket akkor még nem is adta el. És Éva, a dacos, a fölényes Éva alázatosan kullogott mögötte; a két hét alatt számtalan esetben megverten hevert Antónió lábai előtt és szemében nem volt egyéb, csak alázatosság. Érezte Éva, hogy kit hódított meg Antónióban és — oh bizony — képes elszongulásaiban azt is elhitte, hogy Antónió hódította meg őt. A világ ura volt ezekben a napokban

Antónió, még a bagoly is úgy hitte, hogy helyes volt visszatérni az emberek közé.

A gyönyörűséges napok elmúltak csakhamar. Még akadtak jó órai, de egy napon odáig sülyedt, hogy Éva unszolásaira, nyügösködéseire megtagadta a baglyot és kiadta az emberiség jövőjéről írott tekereseket. Azután sirásra fakadt, hogy kiadta kezéből a meg nem érlett munkát, keserű könnyek között emlékezett a bagoly jóslására, de jövátenni, visszazívni az elszietett dolgot nem lehetett többé. Élete főmunkáját úgyszólván semmibe vették, jelentéktelen, első könyvének sokkal nagyobb volt a sikere és az okozta ezt, hogy Antónió nem volt az ismeretlen, a misztikus többé. Nap-nap után megjelent az emberek között és az emberek azt hitték, hogy most már joguk van magukhoz hasonlóan tekinteni őt. Ám az óhajtott siker megesapponását Antónió nem az emberek kicsinyességével magyarázta, hanem — a bagoly sugdosására — önmagát okolta érte. Mint is adhattam ki, mielőtt teljesen megérletem volna! ismételtette kétségbeesetten. A nagy fájdalom elevenné lobbantotta az önéretét és az ambícióját. Éva felé napokig nem nézett, új probléma vetette rab-

ságba a lelkét. Elégülten számolgatta, hogy legálább hat hónapba telik, a míg végére jár az új problémának és boldog, elégedett volt, valahányszor megismert olyan részleteket, a miket csak napok munkájával deríthetett ki. Mindössze néhány nap választotta el a befejezéstől, a bagoly gyönyörű reményekről ábrándozott már és ekkor betoppant Éva. — Elfogyott a pénz! Mid van? Add ide?

A bagoly arra ösztönözte Antóniót, hogy fűzze ki Évát és Antónió hajlik is a tanácsra, ám Éva átkarolta, illatos arcát a szakállába simította. Ekkor látta, hogy Antónió reszket szerelmes izgalmában. Hirtelen közönyös lett és hidegen, szinte ellenségesen mondta: Ha én semmi vagyok, akkor elmelegyek örökre! Gőgösen körülnézett és kilebbent a szobából. Antónió utánaszaladt, kért, könyörgött, hogy egy heti haladékok adjon csupán, de Éva hajthatatlan volt és még hozzá kinevette Antóniót, a miért olyan kishitű, hogy töpreng. Egy napig tartott a harc; akkor fölhagyott a meddő küzdelemmel, kiverte fejéből a bagoly átkozódását és Évához rohant a fölületes munkáért kapott pénzzel. Most ugyan sok pénzt kapott és Éva olyan boldog volt, hogy szerelmesebb lett Antónióba, mint megismerkedésük első éjszakáján. Örületes napok következtek. Csókjaik, ölelések kicsinynek, száználmasnak mutatták a világ minden dolgát, de a bagoly ránezosodott, öregedett, gyengült.

Ezután már nem is aggodalmaskodott Antónió. Öntötte magából a tekereseket és az életét lefoglaló szerelmes vágyai annyira elernyesztették, hogy a bagoly a megírt tekeresek átolvasására sem tudta rávenni. Mihelyt agyába ötlött a téma, papírra vetette rögtön és gúnyosan kaczagott, a mikor lelkiismeretére apellált a bagoly. Ömlött kezébe a pénz: bármennyit dolgozott, nem tudta kielégíteni a kilneselő kereskedőket, de ha mind e kereskedőt kielégíti, Éva számára akkor is kevés lett volna a pénz. Ha megkeseredett szájában Éva csókja, ha a csüggedés, a kimerültség ráült a lelkére, Antónió már nem is hitte, hogy ő volt az, a ki valamikor a bagoly társaságában a tudomány szigetén élt. Mint nyomorult, pusztulásnak esett jó barátja, úgy gondolt korábbi énjére és ő, a ki egykor méltatlannak talált olyan problémát, a mi nem volt a lehető legnagyobb átfogójú, irtózáttal lökte félre az olyasmit, a mi gondolkodásra készített. Lezuhant a baglyot soha meg nem ismert emberek közé, de az átlagemberek boldogsága nem elégtette ki, ha ideig-óráig gyönyörűségbe ringatta is. Arcát Éva karjaiba rejtette, hogy ne lássa a vándor-szemű baglyot, hogy ne emlékezzen a szigeten töltött éveire és írt, írt, folyton írt, hogy ne gondoljon az alkotásra. Minden hiába volt: feledni nem tudott és menekülni, kiemelkedni sem tudott. Élt, élt és egy napon eltűnt mellőle a bagoly.

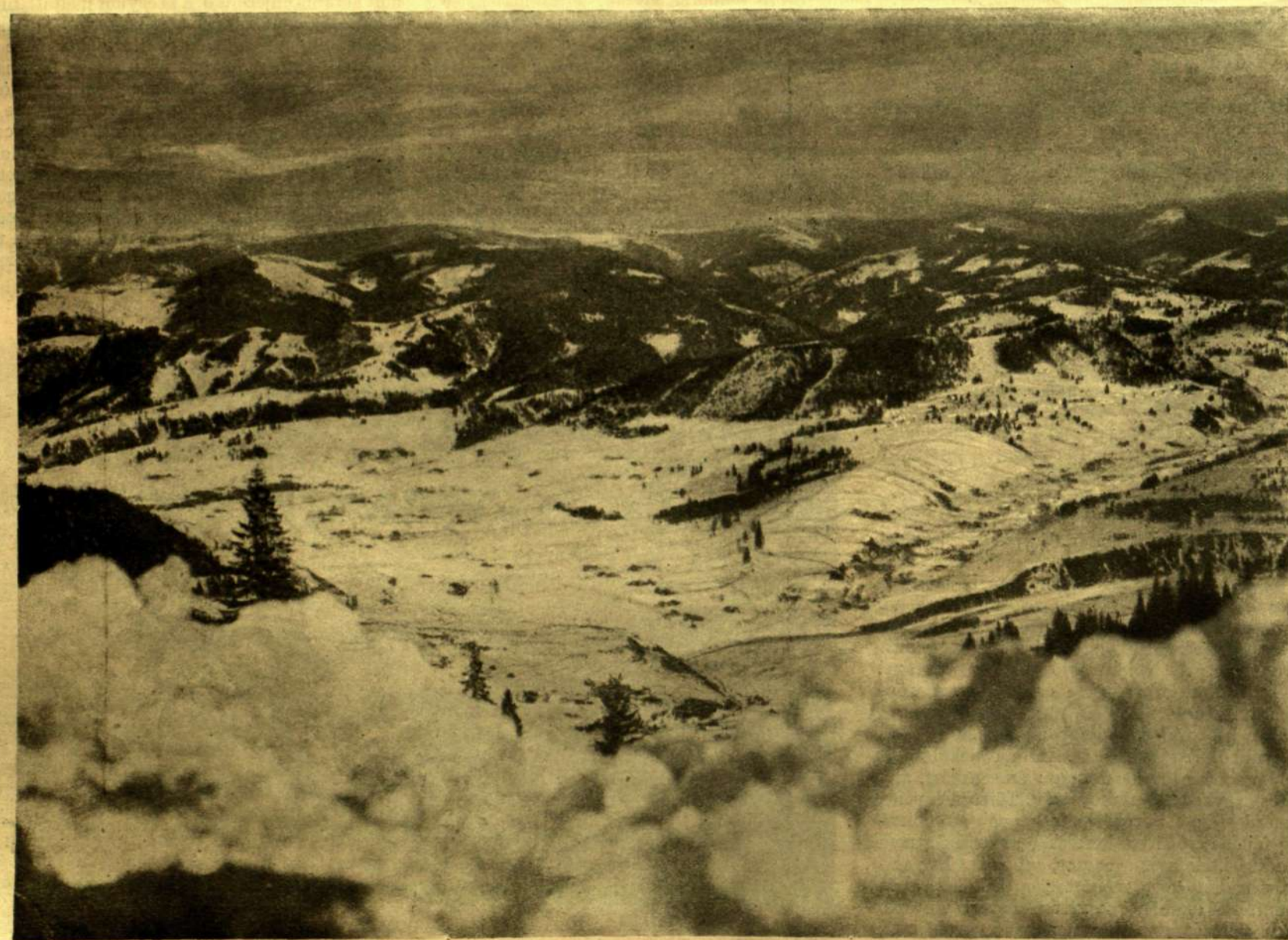
A király az isonzo-i harcok hőseivel beszélget.

A király Stoeger-Steiner hadügyminiszterrel beszél, közöttük Boroevics vezérezredes, a király mögött Arz vezérkari főnök.

KILÁTÁS AZ OROSZ ÁLLÁSOKRA A CAPUL-HEGYSÉGBEN. (A hegy gerincén drótkadályok.)

KILÁTÁS AZ OROSZ ÁLLÁSOKRA AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBAN.
A KELETI HARCZTÉRŐL. — Jelfy Gyula felvétele.

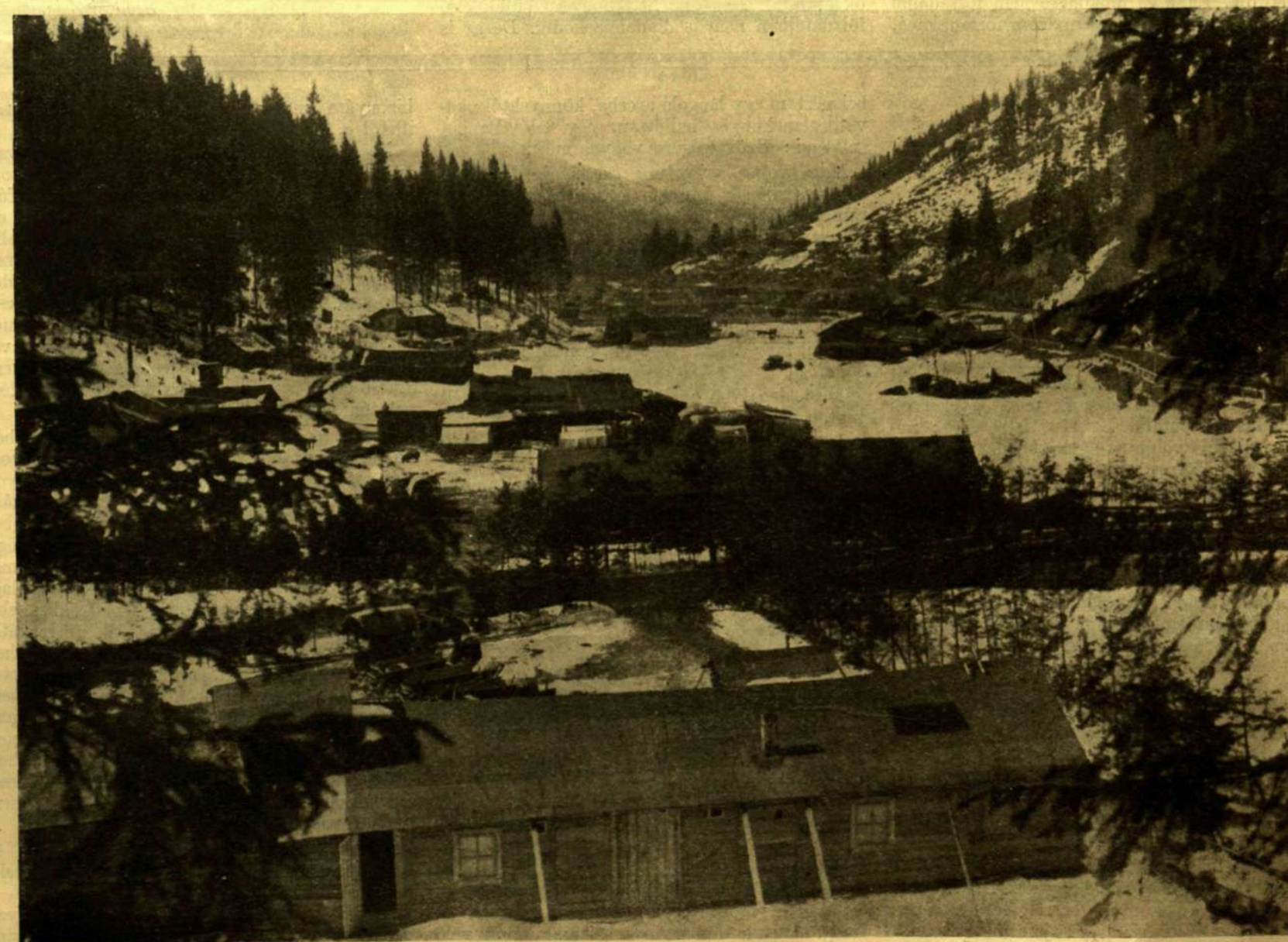

A MRZLI VRH.

GYERMEKEK NÉZIK GÖRZ LÖVETÉSÉT.

AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Balogh Radolf felvétele.

RÉSZLET AZ ARANYOS-BESZTERCZE VÖLGYÉBŐL. Jelfy Gyula felvétele.

MILJUKOV.

Az orosz forradalom drámájának hivatalból való hőse a szent birodalomnak a mai látszat szerint utolsó csárája, második Miklós, vagy a hogyan most nevezik, Romanov ezredes. Intézményes méretek szerint a legnagyobb bukás az övé, mert a legnagyobb magasságból taszították a homályba. De viselkedésének vonalai e sors méreteit nagyon lezsugorítják. Minden jel azt mutatja, hogy *kevésbé csár még* alig volt egy grandiózus fordulat főszereplője, mint ez a megbukott nagy úr. Alakja példátlanul megjelentektelenedett, a mi nyilván bizonyítja, hogy jelentékeny soha nem is lehetett. Tisztán helyzeti véletlenség állította a csári eszme képviselőjének posztamentére és a mint arra nem volt alkalmas, hogy a csézári gondolatot mint annak élő valósága reprezentálja, nem alkalmas arra se, hogy sorsa egy csézár összeomlását mutassa. A helyet nem huzódik össze, ha a legnagyobb magasságból hull is a földre.

Megmérhetetlen az aránytalanság, a mely nemcsak a csár személye, hanem a vele bukott rendszer egész együttese és a sorsfordulat között van, a mely úgyszólván az egyik napról a másikra a világ legnagyobb birodalmának rendjét, egyéniségét, intézményes erkölcsét oly fantasztikus módon megváltoztatta. Lehetetlenség a történelemnek ezt a mennyiségét a forradalom egész tartalmának elfogadnunk. E forradalom munkájának még távolról sincs vége és az se valószínű, hogy ma közelebb lenne a végéhez, mint az elejéhez. Az orosz tempó nem ilyen rohamos. Inkább az a meggyőződésünk, hogy ez a forradalom egy hosszú és változatos evolúció megindítása, ennek a drámának nagyon sok fölvonása lesz és igazi hősei és igazi martírjai nem azok, a kik már a legelső jelenésekben a színré léptek és eljártak a szerepeiket.

A ki e pillanatban a hivatalosan legfontosabb szerep tulajdonosa, *Miljukov Boris*, az ideiglenes kormány külügyminisztere, nem a forradalom kreatúrája. Tekintélye nem ama csodálatos virágok közül való, a melyek egy pillanat alatt nőnek ki a nagy történelmi erupciók lávaföldjéből. Miljukov tanár egy politikai párt vezére és Oroszország ma élő legbeesültebb történetírója. Élete és működése nem forradalmi program. Legalább is nem az a forradalomé,

a mely a maga lelkének egyre több vonását festi a kialakulni törekvő új Oroszország képére. Miljukovnak, mint politikusnak programját a történetíró meggyőződése diktálja. Nem lehet az történetíró, a ki nemzete multját nem szereti. De a történelemnek eredendő egyoldalúsága, hogy — csupa mult. A történetírónak se kötelessége, hogy vak szerelmese legyen a multnak — a modern történetírás nemcsak fölfedés, hanem bírálat is — az államférfi számára a multba való teljes beleyökere-edés veszedelem és ilyen gondolati berendezkedés mellett a történelem számára az elfogultságok iskolája.

Miljukov: «pánszláv.» Meggyőződéses és lelkes híve a szláv világuralmának. Annak az ideálnak, a mely a csarizmus kezében az autokratá-hatalom eszköze volt. A Miljukov szerelme: fajának rengeteg ereje és eszménye, a rengeteg erőnek a legimponálóbb, legteljesebb és legvonzóbb módon való érvényesítése. A csarizmus pánszláv politikája: az orosz nemzet energiáinak szakadatlanul olyan föladatakkal való foglalkoztatása, a melyek az önmagával való foglalkozástól elvonják. A *jólszabadító csár* dolga az volt, hogy tragikusnak szuggérálja mindama szláv népek sorsát, a melyek nem tartoztak Oroszországhoz és ezek bekapcsolását hipnotizálja Oroszország legsürgősebb és legnagyobb nemzeti feladatául. Legelőbbi következésében a Miljukov ideálja azonos volt a csári politikával. Hódítani akart ez is, mint amaz. A mi Miljukovot a megdőlt rezsimmal szembeállította, azonos hatások mellett a nagy szláv közösség erkölcsi tartalmának más és ellentétes természete. Miljukov egy alkotmányos, humánus berendezési, vonzó orosz imperiumot akart, a melynek élén a csár a szláv nagysággal egyetemben a szabadság és az emberi jogok képviselője.

A különbség a között, a mit a hódító csarizmus a maga és Miljukov a szinte hódító csarizmus föladatainak érzet, elég nagy egy forradalom anyagául. De Oroszországban nem ez a forradalom tört ki. A mivel nem azt akarjuk mondani, hogy a kik a forradalmat megcsinálták vagy kiterjesztésre robbantották, nem Miljukov és azok lettek volna, a kik vele egy ideálért lelkesedtek. A forradalom programját nyilván ők alkották meg és lehet, hogy nélkülük első föladataiban nem is diadalmaskodók. De az is

kétségtelen, hogy ez a diadal nem nekik gyümölcsözik.

Népe megcsalásával, mint Cseidze és a diadalmas forradalmi hatalom igazi vezetői, Miljukovot mi nem vádoljuk. Szándéka az alig lehetett, de nyilvánvaló hibája — és a hiba itt több a bűn-nél — hogy se a népet nem ismerte, se azoknak az erkölcsi energiáknak az értékelésére nem bizonyult képesnek, a melyek a nemzetek történelmi szerepét megszabják. A szláv világ-hatalmi érvényesüléséről ábrándozott a nélkül, hogy észbe jutott volna mérlegre tenni az orosz nép kulturális készségét. Azt, hogy a mai fejlettségi állapotában Oroszország mit adhat, mint *többet és jobbat* azoknak, a kiket a maga hatalmi körébe kíván kapcsolni? Már pedig ez az egyetlen igazi, teljes erkölcsű jogozim, a mit a hódító pajzsára írhat. Hogy több jólétet, több kulturát, több erkölcsöt, több jogot, szabadságot és biztosságot hoz oda, a hová a lábát betesz.

Képes-e erre a mai Oroszország, akár csárral, akár csár nélkül? Az intézményeket az egyik napról a másikra meg lehet változtatni. De lehet-e ott ma fölöslege a jólétnek, a kulturának, a világhosságnak, a produktív erőnek, a művelt élet természetének, a hol még tegnap korrupció, erőszak, rabszolgakeres, inség, tudatlanság és elmaradottság sötételt? Egy szippantás a szabadság levegőjéből és egy tekintet a világhosságra, az orosz néppel jobban megértette: mi az, a nfre szüksége van és mi az, a miért új jogait hasznosítani érdemes, mint Miljukov, a ki valójában a csári ideálok — ideálistá rabja. Ő Oroszországot a világ urává szeretete volna tenni. Az orosz nép a maga gazdája akar lenni. És a mennyire nem akarjuk megtagadni a Miljukov Boris jóhiszeműségét, annyira nem lehet kétséges, hogy a két akarat között melyikben van az erkölcs, a józanság és az igazság nagyobb készsége. Ez az ideálista ugyanazt a vérző, gonosz szerepet szánta a népének, mint az önző spekuláns, a kit a munkája mellől eltaszított. Hogy neki *tévedése* az, a mi annak *számítása* volt, ez a tragikumát őszintébbé teszi, de nem kevésbé megérdemeltté. Épp úgy meg kell buknia, mint amannak, mert éppen olyan ártalmas, mint amaz volt.

Szöllösi Zsigmond.

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Irta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Hallom még Önnek a friss nevetését, — a melyről már azt hittem, elmúlt — mikor kifejtettem, hogy a két hőst okvetlenül ugyanannak a színésznek kell játszani. S látom még a remegést a szája szélén — elfojtott öröm volt-e, vagy leküzdött felháborodás? — mikor elárultam Önnek, hogy ezzel a kardinálissal való ismeretségem megoldotta nekem azt a rejtélyt, hogy újabbban a teológusok miért igyekeznek annyira ledisputálni Krisztus istenségét: mi-csoda diadala volna az egyházfejedelmek, ha annak tekintélyét, a ki a szegénységet prédikálta, megrendülve láthatná!

Ennek az istenkáromló nyilatkozatnak pillanatában ajtócsapkodást, széktologatást, hangos zsinbongást hallottuk, — kiváncsian beleptünk a terembe — felejthetetlen pillanat volt ez minden fizionómus számára: minden kedélyhangulat kirajzolódott az arcokra, harag és öröm, csalódás és kielégülés, gyűlölet és szeretet.

«Saratoga elesett!»

A fiatal tisztek pengették a sarkantyújukat, az osztrák császár kísérete sápadt, keményen zárt ajkai mögé rejtette dühét, hallgatásával mutatta ki monarchisztikus érzületét, miáltal francia arisztokraták, alig bírva elleplezni ujjongásukat, körülvettek engem, hogy meg-értően szorongassák a kezemet.

Falkenstein grófot, a hogy az osztrák császár nevezni szokta magát, hogy örülhessen kissé embervoltának, komoly beszélgetésben láttuk Rohan kardinálissal és Montjoie marquisval.

«A szabadság ellen konspirálnak» — mondtam. Ekkor az Ön kezét a vállamon éreztem,

belenéztem egy lángoló arcba, könnyektől nedves szemekbe és hallottam egy édes hangot su'ogni: «Szövetségese vagyok még.»

Maga volt-e a Fortuna ez az éjszaka, a ki bőségszarujának minden gazdagságát készült rám kiontani? A szájamhoz vontam a kezét, ajkam másodpercig mert a fehér, illatos bőrön nyugodni — fölneztam — még remegve mintegy hirtelen láztól, ekkor ért Önnek a tekintete.

Oh, Marquisné asszonyom, igazán elfelejtettem, hogy Figaro vagyok, semmi más, csak Figaro!

Most legalább méltónak akarom magamat mutatni erre a szerepre.

Az események Párisban való sürgős jelenléte-met kívánják. Ez a levél, melyet az éjszaka és a reggel között írtam, írásbeli búcsúm.

Sajnos, azt kell várnom, hogy sietségem meg-nyerje tetszését: Figarónak híreket kell szerezni a gyermekkori jóbarátról, Montéliard hercegről. Meg fogja tenni, ha e czélből áll kell is mennie az Océánra. Csak épen hogy mosolygott, mikor Ön a legkomolyabb arczal a jóbarátról beszélt, — ezt nem szabad rossz néven venni emberismeretétől. Hisz Ön csakugyan férfi és nő közti barátságban? Vagy kiégett lángok hamujának leple, vagy keletkező lángok forrásának. Mindennek daczára: Figaro megtartja szavát.

Montjoie marquis Delphinehez.

Páris, 1777 november 5.

Kedvesem! Időközben beláthatta, mennyire igazam volt, mikor fiúnk megbetegedésének hírért nem vettem oly tragikusán, mint Ön és meg akartam akadályozni Strassburgból való elutazását. A roham elmúlt volna az Ön jelenléte nélkül is. Dr. Tronchin-úr időközben

bizonyára megnyugtatta gyermeke állapotát illetőleg.

Ne higgye különben, hogy kétségem van annak valódi okát illetőleg, hogy miért utazott el és miért vonakodott engem elkísérni. Túl-áradó anyai szeretetét aligha fogja velem el-hítenni, miután másfél évvel ezelőtől alig törődött a gyermekkel és azóta elég gyakran megfigyelhettem, a mint túlságosan beszédes tekintete inkább rémülettel nyugodott a kicsi-kén, mint gyöngédséggel. Ellenkezőleg, Ön minden ürügyet kikeres arra, hogy tőlem távol tartsa magát. Fejtegetései nézeteink ellentétességéről, a mely kizár minden közeledést szintén csak erre valók.

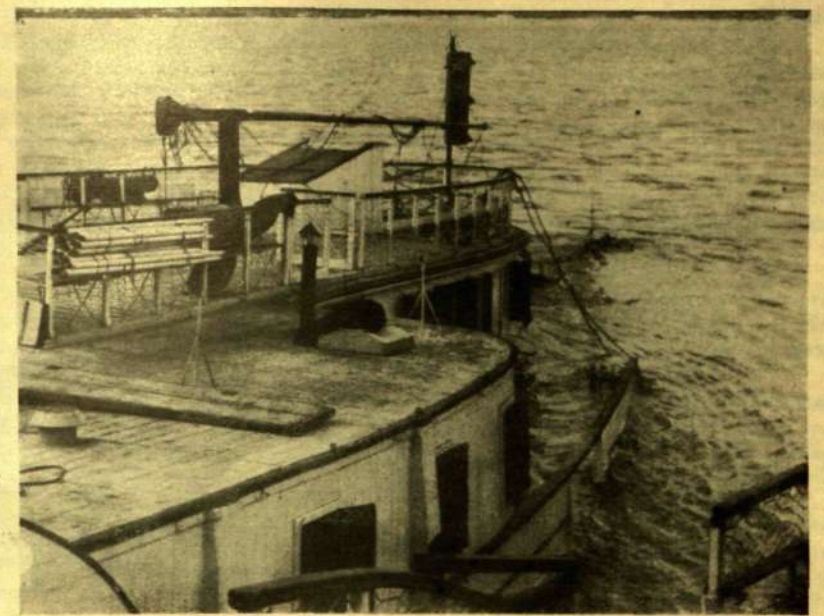
A házasság nem minisztérium, mert különben tagjainak ép oly gyakran kellene változniok, de nem is szerelmi viszony, mert akkor nagyon rövid tartamu volna. Inkább közös családi érdekek előmozdítására való szövetség. Ebből az álláspontból kiindulva jogom van, hogy megköveteljem részvételét törekvéseimben, melyeknek czélja családom tekintélyét, gazdagságát, hatalmát gyarapítani. Hogy ehhez első sorban örökösünk biztosítása kell, az magától értetődik. A fiúnk — a mint látja, ép oly kevéssé vagyok elvakult, mint ön, — nem örvendetes sarja házunknak. Nem lehetetlen, hogy nem is fog öreg kort érni. Én, mint nemzetségem utolsó sarja, kötelezve vagyok arra, hogy gondoskodjam nemzetségem fenntartásáról. Csak azért választottam fiatal, virágzó leányt feleségemül, nem törődve azzal, hogy egyáltalán nem volt jó parthienak mondható.

Azt hiszem, most már megért, édesem és a mint visszatérek, a szerint fogja magaviseletét igazítani.

Itteni tartózkodásom sajnos, nem olyan kielégítő, mint a hogy reméltem. Tanácsaink ugyan nem maradtak hatás nélkül az osztrák császárra; nagy egyszerűsége láthatólag meg-

A «VIKTORIA» VONTATÓ GÖZÖS BEHORPADT ELEJE.

A «ZRINYI» VIZBE SÜLYEDT RÉSE.

szegényítően hat az udvarra; pillanatnyilag a nép is fellelkesült egyszerű katonakabátjáért.

Egy halkófa — nyilván valami filozófus szeretője — még olyan szemtelen is volt, hogy virágokrévét nyújtott át neki ezekkel a szavakkal: «ilyen boldog lehet az a nép, a melynek az Ön vállrojtait kell kifzetnie.»

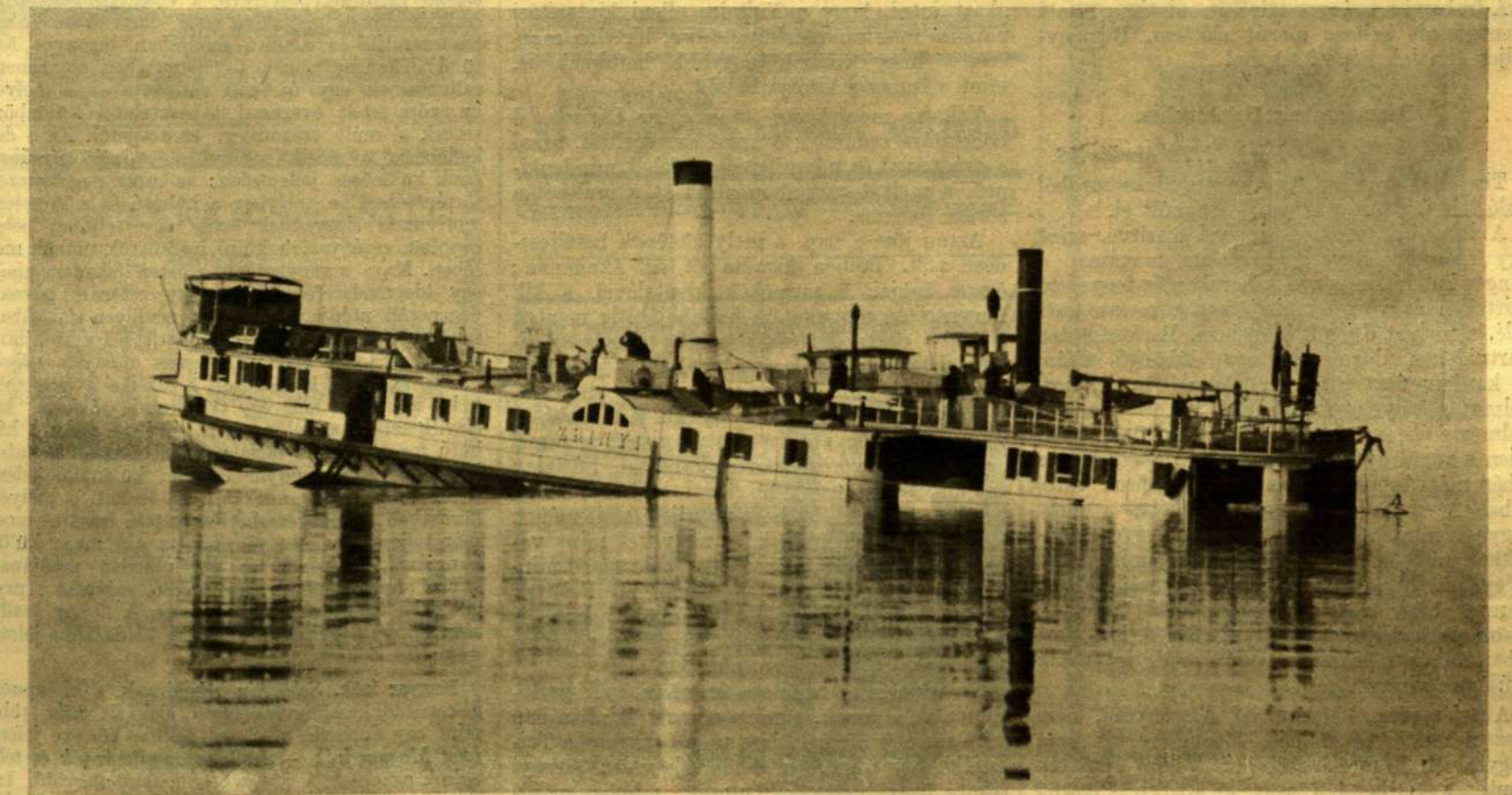
Általában véve azonban igazoltnak látom azt a nézetemet, hogy az uralkodónak, ha a loyaltást fenn akarja tartani, épp oly távol kell magát tartania a tömegetől, mint Istennek a hívőktől, a kit szintén nem imádnának többé, ha hozzájuk hasonló volna. Az osztrák császár kíséret nélkül járt sétálni, meglátogatta a filozófusokat, megmagyaráztatta magának Vaucanson úrral az új szövegépet, Buffonnal a geológiai periódusokat, megnézte a különböző fizikai kabinetekben a villamossággal való kísérleteket és úgy látszott, hogy ezeknek a dolgoknak nagyobb fontosságot tulajdonított, mint a politika kérdéseinek. Három nap mulva Páris számára nem volt többé császár.

Hogy felséges rokonaival szemben a béke érdekében érvényesítette-e befolyását, azt ma még nem lehet megállapítani. A királynak energikus tanácsadóra volna szüksége, hogy szembehelyezkedjék az általános hangulattal. Minden erőfeszítés, a mi tőlem és barátaimtól indul ki, következményeiben már előre kérdé-

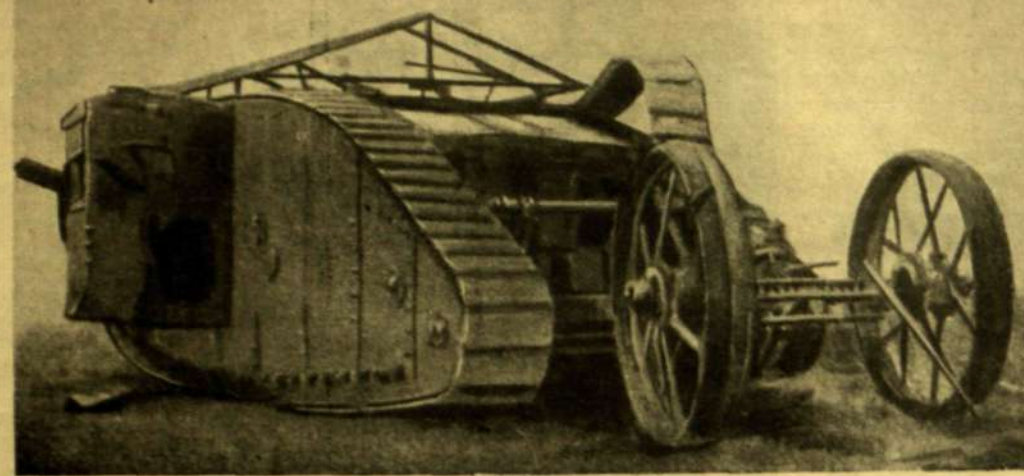
SZIVATTYÚZZÁK A VIZET AZ ELSÜLYEDT «ZRINYI»-BÓL.

sessé válik, ha még saját házukat sem tudjuk szabaddá tenni olyan emberektől, mint Beaumarchis úr.

A «ZRINYI» HAJÓ A KATASZTRÓFA UTÁN.

A NAGYTÉNY MELLETT TÖRTÉNT HAJÓKATASZTRÓFA.

A tank, az angolok új páncélos automobilja, amely állítólag lövészárkokon is keresztüljár, egy jól irányzott gránát azonban elpusztítja.

hogy a házasságot üzleté alacsonyította és ezzel a szerelmet bűné engedte válni? Valóban az Ön hibája-e, hogy a gyöngye fücskát egy durva parasztnőre bízta? Nincs olyan kertész, a ki annyira járhatolna mesterségében, hogy egy halvány melegházi rózsát a Vogézek egy konyhakertjébe ültetne át, a társadalom ellenben azzal büszkélkedik, hogy tagjait akkor neveli fel legjobban, mikor a legmesszebbre távolodnak a természet törvényeitől.

Szeretném a lelket meggyógyítani, Marquisné Asszonyom, hogy a lelksmeret törpéit ne vonja ki maga ellen öngyilkos módra, hanem a természet elleni nagy bűnök, az állam és társadalom ellen. Nem lehet már messze az az idő, a mikor minden ártatlan áldozataik fölkelnek ellene. Saratoga eleste máris mint viharjel hatott a párisiakra: szegény kézműveseket és kishivatalnokokat, a kik még csak nemrég is nem engedték meg maguknak a gondolkodást, láttam a Palais-Royal kertjében fölhevült fejével és izgatott mozdulatokkal összecodólni, mikor a szabadságharcosok győzelme híre elterjedt; egyikük, egy a szobai élettől halvány szabó, felugrott egy székre és olyan hangon, a melytől szinte megrepedt a keskeny melle, ezt kiáltotta: «Most már Európa, kövesd a példát!» Egy órával később ez a felhívás refrainje lett egy dalnak, a melyet ma már a gyermekek is dalolnak az udvaron.

A frobergi magányos térlől ír, mintha e miatt mentegenie kellene magát előttem. Reményteljes álmaink népesíték be!

Beaucharnais Delphinehez.

Páris, 1778. április 16.

Tisztelt Marquisné Asszonyom. Strassburgból való búcsúm óta csaknem fél év múlt el.

A legszebb asszony színeivel díszítve, mint egy második Bayard, rábízta magamat a tenger hullámainra s vad viharokon és fenyegető szirteken át vezettem hajómat a messze ézél felé, a melyet ő jelölt ki nekem. Barátságosan partvidékeken dobott ki egy dühöngő orkán. A kardom útát tört sötét öserdőkön át, borzalmas szörnyetegeket terített le előttem, védelmezte életemet ellenséges vörösbőrűek horzái ellen s végül győzelmi koszorúban bevezetnek a fehérvörös paloták és arany szobrok városába. A szabadság temploma előtt, a mely ragyog, mint a nap, sűrűn körülveve rózsafálkával, melyek magasak és erősek, mint a mi tölgyeink, ott találtam Franciaország hőseit, a mint bibor párnákon pihenik ki tetteiket, az ország legbájosabb leányai mosták le a port lábaikról és mosolygva ajánlották fel nekik ifjúságuk virágát.

A fejét rázza, Marquisné Asszonyom, nem hisz nekem? Azt állítja, Beaucharnais nem hagyta el Franciaországot? Talán épp oly pontosan tudja, hol volt e közben Figaro? Olyan szent esküvésekkel, mint a papok szüességét fogadalmá és a férjek hűségét esküje tanusítom Ön előtt, hogy a szabadság temploma előtt

ajátoskodott és üdvözölte Montbéliard herezeget, a hóst.

Még mindig nem hisz nekem, Marquisné Asszonyom? Jaj lenne, ha még Önnel is szótrombolná a romlott idő az eskü törhetetlen szépségében való hitet!

Szóval: a herceg egészséges, úgy verkedett, mint egy francia, imádják, mint Apollót, szűzies, mint József.

Ugy-e, most boszankodva fordítja el levelem többi lapját: «Megengedtem-e neki, hogy többet írjon?» — mondja Ön. És mégis hallgatnia kell rám, mert általam jut el Önhöz ebben a pillanatban nemcsak Páris, hanem a világ, miután János Jakab az egyikől elvonta, a másiktól elidegenítette Önt.

Voltaire Párisban van! A párisi parlament elégette könyveit, a francia kormány kiűzte hazájából, de eszméi a világot megvilágosítva keltek ki a merő papiros máglyájáról és száműzetésének minden éve tüzzel és vassal tört neki útát Franciaország felé.

Egy próféta és apostol megjelenése nem gyújthatott volna ki nagyobb lelkesedést, mint az övé. Minden más érdeklődés háttérbe szorult: a háborús hírek, az udvari intrikák, még a Picinisták és Gluckisták közötti nagy harc is. A parlament elhallgatott, a Sorbonne reszketett, az enciklopédisták, melyek más-különbön mint óriások viselkednek, törpéknek tünnek fel. És a király, a kinek eszébe akart jutni, hogy a Voltaire elleni kiutasítási parancs még nincs felfüggesztve, hirtelen megérezte, hogy vannak nagyobb hatalmak is, mint a francia királyi Felső.

Voltaire megérkezése után egész Páris az ő hódolatára csődült s ő azzal az esprittel, azzal a gráciával és udvariassággal felelt mindenkinek, a melyet csak ő mentett át a multból a zordon jelenbe.

Aztán jött a nap, a mely életének beteljesedése volt. Délben fogadta őt az Akadémia; összes tagjai, a püspökök kivételével, a kik kimentették magukat, a kapubejárati mentek elébe — olyan tisztesség, a milyen még senkinek, még magának a királynak sem jutott ki. Kikapott a hintóból: kicsiny és vékony emberke, halvány homloka fölött szürke parókával, a melyet már negyven év előtt is viselt, prémmel szegélyezett vörös bárnykabáttal bústalan tagjain, széles csipkekezelővel keskeny, sárga kezein, melyeknek hosszú ujjai szellemének karmaira emlékeztetnek, a melyeket mint valami vérszomjas ragadozó állat belevágott minden aljasság oldalába — ekkor meghajoltak azok a halhatatlanok, a kik nélküle nagyon is halandók maradtak volna, szemének egyetlen villámszerűen felcsikázó tekintete előtt.

Az Akadémia hódolata azonban csak preludeuma volt annak, a mi a nemzet színházában várt rá. Már az útja is a régi Louvretól a Tuileriákig egy triumfátor diadalútja volt: ezernyi tömeg szegélyezte az utczát, minden rangkülönbségről megfeledkezve, a gavalérok topánjainak piros sarkaihoz hozzáérték a kézművesek faecipói, a hölgyek selyem polonaiseihez a

eselődlányok kék kötényei. A színházban frenetikus ujjongás fogadta. Mindenki felállott, mikor belépett; a roppant izgalomtól reszkettek a gyertyák, a ruhák suhogása olyan volt, mint a távoli hullámzúgás s mikor egy bájos szépség a nagy férfi aggyastáni fejét babérral koszorúzza és minden virág, a mely az előbb még a nők haját és mellét díszítette, feléje repült, akkor úgy tetszett, elérkezett a pillanat, mikor a türelmetlenség és fanatizmus, e lelanczolt gigászok az ész istennőjének lábaihoz kényszerültek.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Két regény. Lakatos Lászlónak két kisebb regénye jelent meg e czím alatt egy kötetben. Olvasóink emlékezhetnek rájuk, mert mind a kettő a mi lapunkban jelent meg. Az egyiknek Ruth könyve a címe, — egy rendkívüli módon bájos, tiszta és mélyen érző leány a hősnője s e leány forró, szent szerelmének története a tárgya. Lakatos László írói természete és szemléli módja talán ebben a munkájában nyilvánítja ki magát legteljesebben és legjellemzőbben: túlaradó érzelmessége, a mely az íróból kiárad alakjaiba s belőlük az egész körülöttük levő világba, a melyet teljesen betöltő hangulatával, formáit stílusával, színeit különleges világításokban mutatja fel, — epedő vágya a nagy, heves érzés tisztasága után, a melyben felolvad az ember egész lénye, a mely a végzet kényszerűségével irányítja minden cselekvését és minden szavát, — képzőművész s óvóvágya, a mely folytonos izgalomban tartja, a hangját könnyűtől, vágától remegővé teszi és képzeletét teletölti sohasem látott, exotikus hatású képekkel, minden hírtjét egy fokkal magasabbra hangolja a normálisnál. Az ember úgy érzi, nem a valóság napfényes kertjében jár, hanem valami forróra fűtött levegőjű melegházban, a melyben soha nem látott, exotikus virágok nyílnak, megmagyított, furcsa rajzú szirmokkal, széleselyes formájú levelekkel, fantasztikus színekkel, füllesztő, erős illatokkal. Lakatos szereti a félig-elmúlt idők hangulatait, az ódon budai házakat, vastag falakkal, kis ablakaikkal, félhomályos, hűvös szobákkal s bennük a régies életmódú, zárkózottan élő, magukba mélyedt, csöndes embereké, a kiknek az egész élete belül folyik le, gondolataikban, érzéseikben s a kibékelt, emésztő, végzetes szenvedélyek izzanak. Erős vágy él benne a testi-lelki tisztaság után, a mely tragikus, jóvátehetetlen csapásnak érezze minden szennyet, a mi az élet zavaros áradatából ráhull s ezért inkább elvonul, szűk körű korlátok közé szorítja magát. Van benne bizonyos arisztokratizmus: mindenek fölött érdekli a lélekek az az exkluzivitása, a mely mint a választékos környezetben, tisztaságban, úriás formák közt élt ósok hosszú sorának öröksége él az utódok idegrendszerében, az étellel szemben passzívva, a világ benyomásaira csak érzelmileg reagálóvá teszi őket. Van Lakatos szemléli és alakító módjában bizonyos feltűnő dekadens vonás, — a wertheri szentimentalizmusnak egy új, mai változata ez, a melyet az azóta letelt évszázad tapasztalatai különböztetnek el múlt századvegi eredetijétől. Ez a dekadencia a másik regényben, a *Julie* címűben érzik különösen jellemzően: az orosz nagyherceg történetében, a melyben a háború és a szerelem motívumai elegyednek össze egy teljesen belső zengésű, regényzerű külső fordulatok nélküli művésében. Maga a nagyherceg egészen dekadens alak, egy idegrendszerében leromlott császári háznak degenerált utódja, a ki élete semmilyen fázisában sem tud állandó, nyugodt, szilárd helyzetbe jutni a világgal, túlérzékeny hangszer módjára reagál mindenre, a mi kívülről éri s ezzel a dispozicióval s ezenkívül még egy tragikus s óvóvágy, ki-elégíthetetlen szerelemmel a szívében kerül a háború forgatagába s el is pusztul benne. Lakatos László a maga módján egészen különálló jelenlegi irodalmunkban, azokat a hatásokat, a melyek kezdetben itt-ott érezhetők voltak irásán, most már teljesen magába olvasztotta s a maga külön hangjával, érzésének és gondolkodás módjának egyéni feszültségével egy önálló, sajátos pszichológiai típus személyesít meg. A finom kiállítású könyv a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára 5 korona.

Magyar írók. Schöpfung Aladárnak, a ki lapunk e rovatának könyvismertető czikkeit már több mint egy évtizede írja, terjedelmes könyve jelent meg *Magyar írók*. — *Irodalmi tanulmányok és tollvonalok* címmel. A könyvben kisebb-nagyobb tanulmányok vannak régebb és mai magyar írókról: Vörösmartyról, Aranyról, Vajda Jánosról, Petefi Istvánról, Mikszáth Kálmánról, Gyulai Pálról, Eötvös Józseftről, Bárd Miklósról, Vargha Gyuláról.

Sebők Zsigmondról, Lovik Károlyról, Heltai Jenőről, Ady Endréről, Móricz Zsigmondról, Babits Mihályról stb. A több mint 15 ivnyi kötetet szép kiállításban a Nyugat folyóirat adta ki; ára 4 K.

A semlegesség a világháborúban. *Wlassics Gyula* nek becses és kiválóan érdekes tanulmánya jelent meg e czím alatt az Olesó Könyvtárban. A semlegesség jogállapotáról igyekszik képet adni a világháborúban s rámutat a jelenlegi jogállapot reform-irányaira is. A nemzetközi jog fejlődésének és tételeinek beható ismeretével vizsgálja azt a helyzetet, melyet a semleges államok a háborúban elfoglalnak, megállapítja, mely jogszabályok s milyen mértékben érvényesültek, melyek nem tudtak érvényesülni, miben és mennyiben hágtak át köteleseiket a semleges államok s a hadviselő felek. A háború oly alapvető fordulatai nyerneket itt megvilágítást, mint a németek átvonulása Belgiumon, Angliának erőszakosságai a tengeren, az ellenük való blokád végrehajtásában tanúsított jogszelmelek, Olaszország és Románia viselkedése s a németek szigorított tenger-alatti hadjárata stb. A kitűnő jogász tájékozottsága és határozott, erőteljes okfejtése mellett kiváló publicistát is talál az olvasó e könyvben, a ki gondolatait pregnans, világos formában tudja közölni. A tartalmas kis könyv ára 40 fillér.

Egy ithonmaradt följegyzése. *Halmi Bódog* e czímmel kis könyvet adott ki. Apró czikkek vannak benne a háború által fölvetett és a háború alatt fölvetődött témákról, egy szemléltető intelligens-ember elmélkedései és ötletei a háború mindenféle dolgairol, karcolat-szerű apróságok, irodalmi és társadalmi elmélkedések. Az író a közhangulat sodrában úszik, élénk temperamentummal élte át ennek hullámzásait, nézetének nyilvánításában van bizonyos becsületreméltó bátorság, az eseményektől és aktuális áramlatoktól távoli helyzete révén elfogulatlan szemmel rézi a dolgokat. A könyvecske Sárváron jelent meg a szerző kiadásában, ára 3 korona.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Április 12. A nyugati harczterén a Scarpe északi partján a németek visszaverték az angoloknak Vimy és Fampoux elleni támadásait. A patak völgyétől délre az ellenség nagy erővel tört a német vonalak ellen. Több meghiusult roham után a németek Monchy-t elvesztették. A helységtől északra és délre az angolok támadásai, a melyek-

ben lovasság és páncélos gépkocsik is részt vettek, összeomlottak. A Bullecourt melletti harczokban az ellenségnek kezdetben elért sikerét a németek ellentámadásokkal kiegyenlítették. Soissons-tól Reimsig a tüzérezrendkívüli heveségre fokozódott. Egyes arcvonalrészek többször pergőfűz alatt állottak. A nyugati Champagneban a tüzérségi harc szintén növekedni van. Francia felderítő előretöréseket a németek visszavertek. Az olasz harczterén a görzi grófságban a 71. és 76. gyalogezred rohamjárói az alsó Vertojbától keletre benyomultak az ellenséges árkokba. A tenger-melléki harczvonal egyes helyein időnkint igen élénk tüzérségi és aknavetőharcz.

Április 13. A nyugati harczterén Arrasnál a csatater északi szárnyán az angoloknak kezdetben Angres és Givenchy en Gohelle melletti sikereit a németek ellentámadással kiegyenlítették. Az Arras-Gavrelles országúttól a Scarpeig két ízben is támadó angol hadosztályokat a németek visszaverték s Arrastól délkeletre is visszaverték a németek több támadását. A St. Quentinre és a dél felől csatlakozó vonalakra irányult élénk tüzelés tovább tartott. E tüzelés a francziák támadásait készítette elő, melyek a Somme mirdkét partján meg is kezdődtek, de meghiusultak. Az Aisne mentén és a Champagne nyugati részén a heves tüzérségi harc tovább tartott. A többi harcztereken nincs nevezetesebb esemény.

Április 14. A nyugati harczterén Arrastól északra és a Scarpe mentén szűnött állt be a harczban. Tovább délre Croisillesnél és a Scarpe mentén az angolok heves tüzérségi előkészítés után többször eredménytelenül támadtak. A németek utánuk nyomultak és jelentékeny veszteségeket okoztak nekik. A Somme mindkét partján ismét nagy ellenséges erők törtek előre a St. Quentin felé német állások ellen; a támadások vesztegetlenül meghiusultak. Április 7-ike óta St. Quentin belső városrészeit mindenféle kaliberű ellenséges tüzérség minden ok nélkül lövi Soissons-tól Reimsig és a Champagne nyugati részében a tüzérségek továbbra is megszüntettt erővel harcolnak. Francia gyalogság előretöréseit a németek többször visszaverték. Az olasz harczterén élénk, az olaszokra nézve sikertelen repülő-tevékenység.

Április 15. A nyugati harczterén az arrasi csataterén a német vonalnak a Scarpetől északra történt eltoltása folytán csak kisel b, az ellenségre veszteséges harczok. A Scarpe-mélydedéstől az arras-cambrai vasutig heves harc folyt. Angol hadosztályok sűrű tömegekben intézett támadásait

a rémetek mindannyiszor visszaverték. Soissons-tól Reimsig és a Champagne nyugati részén a tüzérségi harc tovább tombol. A többi harcztereken nincs fontos esemény.

Április 16. A Scarpe északi partján a németek megsemmisítő tüzelése angol támadó hullámokat feltartóztatott, úgy hogy a roham végrehajtása elmaradt. Croisillesnél északra és a németek tüze az angolok egy erős támadását nagy veszteséggel meghiusította. Az arras-cambrai úttól északra a németek előretörése az ellenséget visszavetette Lagnycurra és Boursierre. Az Oise és az Aisne között Vauxaillonnál és Chivresnél a francziák támadásai meghiusultak. Soissons-tól Reimsig és a Champagne nyugati részén a tüzérségi harc tovább tart s ma reggel a gyalogsági harc s széles szakaszokon fellángolt.

Április 17. A nyugati harczterén az Aisne mellett — mint a rémet hivatalos jelentés nagy nyomtatékkal közli — a nagy háborúnak és a világtörténelemnek egyik legnagyobb csatája folyik. Folyó hó 6-ika óta megszakítás nélkül tartott a tüzérséggel és aknavetővel való tüzelőkészítés; 16-án kora reggel kezdődött a francziák mélyen tagozott áttörési támadása, a melyet az Aisne melletti Saupirtől Buehuign, Reims-től északra 40 kilométer széles arcvonalon iszonyú erővel nagy gyalogsági tömegek intéztek és melyet tartalékok harcbevételével észleltek. A francziák délután új tömegeket vetettek harczba és erős melléktámadásokat intéztek az Oise és Condé sur Aisne közti rémet harczvonal ellen. A német csapatok kiváló vezetése és tündöklő víztisége meghiusította a nagy francia áttörési kísérletet, melynek igen messzire irányuló céljai voltak. Az ellenség véres veszteségekig sűrűsödött s több mint 2000 fogoly maradt a németek kezén. Azon a pár helyen, a hol az ellenség a francziák állásokra behatolt, még folyik a harc. Ma reggel a Champagneban Prunoy és Auberive közt lángolt fel a harc. A harczter most már az Oisétől egész a Champagneig terjed.

Április 18. Az arrasi harczterén egyes szakaszain a tüzérségi tevékenység megint élénkebbé vált. Napnkint előcsapatok harczai. St. Quentin az ellenség tovább löveti. Az Aisne mentén tegnap délután elphibet a harc, s francziák tegnap bal-sikerük után nem folytatták az áttörési lökést. Csak az esti órákban kezdődtek részlet-támadások. A beulnei helysáton, a craonnei megaslatokon és a La Ville aux Bois erdőnél északnyugatra a francia rohamhullámok a németek tüzeiben törtek.

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa** ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyász esetben ruhafestés, feketére és egyenruhák tisztítása soronkivül.

Jótállás a biztos eredményért! **Patkánin** tökéletes biztos patkányirtó (nem mérge) emberre és háziállatokra nem veszélyes. Reitter Gyár nagybeszerkedő, főkapitány és fajbarátságosságának tálmánya, 1 doboz 3 kor. Ismertető leírást kérésre ingyen küld a Patkánin-gyár egyedüli elárúsítója, a Torontói Agrárbank Rt., Nagybeszerkedő.

LAKATOS LÁSZLÓ

uj könyve:

KÉT REGÉNY

(Rúth könyve. Julie)

A szerelem kínjai és gyönyörű két művészi képbe foglalva.

Ára 5 korona.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

Kapható minden könyvkereskedésben.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) A főváros első és legnépszerűbb csipke-tisztító, vegytisztító és kelmetestő gyárá intézte. Gyár: VIII. Baross-u. 85. Fiókák: II. Fő-u. 27. IV. Eski-u. 6. Kecskeméti-u. 14. V. Harmincad-u. 4. VI. Teréz-krt. 39. Andrásy-ut. 16. VIII. József-krt. 2. Telefon: 162. 2-37

RENDELÉSNEK * SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek alániják

ROZSNYAI VILÁGHIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Kitűnő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmulja. Milleniumi nagy éremmel kitüntetve! Számos kiállításon díjazva. — Kis palaez 2 korona 60 fill., nagy palaez 3 korona 80 fill.

Készíti:

ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszeriár, Arad, Szabadság-tér. ☪

Használhatatlan **FOGSOROKAT** film és esztétormeléseket, higanyt, esztéppapír-hulladékokat, zálogszedőket vesznek: Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

Margit-Crème

A frangú hölgyek kedvenc szépség-esszéje, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatás szerencsés összehatásában rejlik, a bőrt azonnal felvezeti és kiváló hatás már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-Crème utánozók és hamisítók, tessék eredeti védjegyvel ellátott dobozt elfogni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-Crème ártalmatlan, szírtalan vegyítés készítmény, amely a külföldön nagy felhőtést keltett. Ára kis tégely 2 K., nagy tégely 4 K. Margit-csapat 3-4 kor. Margit-poudre 1-50 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerésznél, illatos- és drogo-üzletben.

meg vagy közelharcban vetették őket vissza. A kora reggel kezdődő francia támadások legerősebb, napok óta fokozódó tüzhatalmát után mintegy 20 kilométer szélességben törtek előre. Az ellenségnek áttörési tervét a németek állásai itt is felfogták s az elért erdőrezeket Marrouvillers és Auberive között ellentámadással visszavették tőlük. Maczedóniában német csapatok Monasztirtól nyugatra kivetették a francziákat a Cervena Slánán levő állásaikból.

HALÁLOZÁSOK.

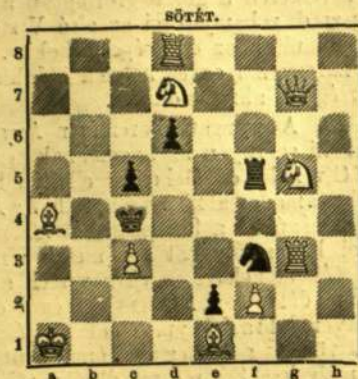
Elhunytak a közelebbi napokban: Meszlén Márton Lajos, földbirtokos, 90 éves korában, Jákón. — Zsolnay István, földbirtokos, Trencsén vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 88 éves korában, Kiszaniszlóban. — Koltay Kálmán a főváros kereskedelmi világának egyik széles körben tisztelt alakja, 77 éves korában, Budapesten. — Nagyenyedi Szűcs János, vermes körjegyző, szász-bongárdi birtokos, 64 éves korában, Szász-bongárdon. — Varga Ottó, nyug. főgimnáziumi tanár, történetíró, 64 éves korában, Kolozsváron. — Strompf Pál, uradalmi erdőmester, törvényhatósági bizottsági tag, 61 éves korában, Budapesten. — Kuthi Zsigmond, a legöregebb debreczeni újságíró, nyug. elemi iskolai igazgató, 60 éves korában, Debreczenben. — Vajda Béla, a Ferencz József-rend lovagja, a szegedi May R. Miksa bank-cég belső tagja, Szeged város törvényhatósági bizottsági tagja, 56 éves korában, Szegeden. — Schmidt Károly, a brassói megyei vidombáki kerület országgyűlési képviselője, 51 éves korában, Brassóban. — Fenyési Szabó Zoltán, 83 éves korában, Budapesten.

Özv. székeli Teleki Györgyné, grófné, szül. malomvízi Kendeffy Ilona, 81 éves korában, Nalácson. — Özv. neceplői Justh Sándorné, szül. lipőcei Keczer Ilona, 79 éves korában, Budapesten. — Özv. Udvardy Jánosné, szül. Francsek Hermin, 76 éves korában, Tápószécsén. — Özv. isseni Iszer Gyuláné, szül. Tarone Friderika, 75 éves korában, Budapesten. — Özvegy Szépláry Györgyné, szül. Hamar Ida, 73 éves korában, Karácsondon. — Özv. bocsári Mocsáry Béláné, szül. fái Fáy Mária, 72 éves korában, Budapesten. — Özv. idős Tömör Károlyné, szül. omoroviczai Heinrich Vilma, 67 éves korában, Budapesten. — Özv. Havass Gusztávné, szül. Wilfinger Gizella, 64 éves korában, Budapesten. — Mo-

SOLYÓ ANTALNÉ, szül. Roskovicz Ilona, Mosolygó Antal nyírgyulaji görög katolikus esperes-lelkész felesége, 61 éves korában. — Özv. NEYHOFER JÁNOSNÉ, szül. kunta plőceai Czékus Ilona, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

3053. számú feladvány Schlechter Károly-tól Bécs.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 3041. sz. feladvány megfejtése Noack L.-től, Boroszló.

- 1. Vb3-c6 f7-f6
2. Fc7x4. Kf5x4
3. Vc6x16 f matt.

3042. számú feladvány megfejtése Dr. Frankensteintől.

- 1. Vb1-g1 g7-g6 (g5) (a,b,c)
2. Vg1xg5 Kc6-d8 (d.)
3. e4x5 stb.
b.
1. --- Kc6-d6
2. Vg1-g3 eb-e5
3. Vg3xg7 stb.
d.
1. --- g7-g6
2. Vg1xg5 Kc6-b6
3. Vg5-d8 stb.

A 3043. számú feladvány megfejtése Leopold R.-től.

- 1. Bg3-d3 e2-a1 F
2. Va2-d5 matt.
1. --- Fc6-b7
2. Va2-c4 matt.

Helyesen fejtették meg: A «Budapesti Sakk-kör» (Budapest). — Hoffbauer Antal (Liptóvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bicsi Péter (Budapest).

Szerkesztői üzenetek.

Csak egy virágszálat. A versike nagyon is kezdetleges, szó sem lehet a közléséről. Dél. Nem ismerjük az eredetét, csakugyan olyan jelentéktelen-e, avagy a nagyon is közpszerű fordítás teszi azzá. Krasznajarszokban. Nem tudja érzékelteni és érezteni a hadifogságban élő magyar katona busongó honvágyát, cizfra szavai mögött nincs igazi átérzés.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona. A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyed-évre 6 korona, félévre 12 korona. Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 12-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Jóból is megárt a sok.

Feloldó szerkesztő: Holtsy Pál. Szerkesztőiroda: Budapest, IV., Vármege-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Két új magyar regény!

LANDAUER BÉLA: A TANÁR

Az orvostanár regénye, a féltékeny szerelem és az orvosi kötelesség lelki harca

Ára 5 korona

Ij. HEGEDÜS SÁNDOR: A LÉLEKBUVÁR

Szenzációsa regény, melyben a lélekbuvár drámai jelenetek közt felszabadítja a lelket a testtől

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kaphatók minden könyvkereskedésben

Őrizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megőrkítendő, igen díszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiré alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arcképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Anthologia Arany János legszebb műveiből Olcsó Kiadásban!! Az Arany-ünnep alkalmából megjelent Arany koszorú Arany János költeményeiből Születése századik évfordulójának ünnepére. A 300 oldalra terjedő szépen kiállított kötet ára füzve 3 korona, kötve 5 korona. A Franklin-Társulat Kiadása. Kapható minden könyvkereskedésben.

A háborús helyzet megértéséhez nélkülözhetetlen kézikönyv a ZSEBATLASZ 1917. évre. HUSZONKÉT igen érdekes földrajzi, külpolitikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal. Ára 3 korona 60 fillér. A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása. Kapható: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrásy-út 21. és a Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-u. 4., valamint minden könyvkereskedésben.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, félemelet. (Deák-tér mellett.) Hangjegykölcsönzőnk feloleli a komoly és könnyebb zene-fajokat, melyek az újdonságokkal folyton kiegészítettnek. Előfizetés: 3 óra 15—K, 6 óra 28—K, 12 óra 52—K. Az előfizetés beérkezével megkötődik kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésékor visszaadatik. Folyton Újdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV., Sütő-utca 2. félem.

Költözködéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete! LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK Összegejtötte és magyarázta Dr. PONGRÁCZ JENŐ budapesti ügyvéd. Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárás, víz- és gázszabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb. Harmadik teljesen átdolgozott kiadás. Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér. Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijadásának gyűjteményében. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fial) R.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél sziveskedjék lapunkra hivatkoznl. Olvassa a hirdetéseket

A legkellemesebb otthoni szórakozás, egy „Wagner“-beszélőgép. Tölcsér vagy tölcsér nélküli! Gyönyörű kiállítású Enom dífő vagy mahagoni szekrény. Szabadalmazott hangverseny-hangdobozzal felszerelt. Rendkívül erős, zajtalanul működő érem-szerkezete évekig tartó használat után sem szorul javításra. Hangja erős, tiszta s élethű. Ára 1000 darab acéltűvel (lemezek nélkül) 100 kor.-tól 500 kor.-ig. Lemezalbumok, a lemezek elhelyezésére finom kivitelben darabja csak 6 korona.

CSÁRDÁSKIRÁLYNÉ Álom, Álom Te rongyos élet Egy a szívem, egy a párom A jányok, a jányok Hajmási Péter, Hajmási Pál Mint egy bálványt, ugy imádlak Három a kislány Oh be dűrcsés Árva a ház Drága szép muzsika Tavaszi felhők Már vége, már vége Dal a három kislányról Mágnás Miska, Hoppona Sári Csintányóros emdar világ Háborús felvételek Katonaszri I. és II. rész Történelmi I. és II. rész Hasáért I. és II. rész Bekanóták I. és II. rész Katonánóták I. és II. rész Csillagfényes nyári éjjel volt Nem láttak én téged többé Megköttem a listes molnárt Egy katona temetése Kard és rózsza Estére indul az erred Vasárnap várom a bakánat Messze mentél nagyon messze Darumadár elszállt dél felé Ószel arra ébredünk Felmelegyek az Ursténhez Kalapomom piros rózsza Tyűh, de kutya jókedvem van Megjött a Sári Harmolcoktós bakagyerek Kereskes András Ácsi csilány Buszka terén Kárpátok garincein Zokogva sír az ósi aszt Mikor az est meőlni kezd Zsuzsi kisaszony Lesz még ünnep ezen a világon Tiszapárti nóták Egyszer mentem el a bába Sth. stb.

AZ AÉRO A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat. Minden számában érdekes és különösen figyelemre méltók eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkekkel tartalmaz. Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülő-gép (modell) rovata. Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

WÁGNER „HANGSZER-KIRÁLY” országszerte elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélőgépek áruháza Budapest, VIII., József-körut 15. Fényképes lemez-árjegyzék ingyen. Telefon: József 71.

Vadászsportot üzök

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb”

czímű egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyésztési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

MARDOCHEUS

Irta

Berczellné Gajary Böske.

Ára 1 korona 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

KAFFKA MARGIT

új regényének

ÁLLOMÁSOK

a címe

A budapesti író- és művész-
világ színes képét tárja elénk

→ Ára 6 korona ←

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmevilága. I. Gaal Jenő, Beöthy Zsolt, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai. Kötve K 1.60
2. A szikratáviró. A Slaby tanárnak a német császár előtt tartott felolvasásai után átdolgozta Kreuzer Géza mérnök. Kötve K 1.20
- 3-4. A természettudomány fejlődésének története. Két kötet. Irta Wilhelm Bölsche, ford. Schöpflin Aladár. Kötve K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította dr. Gross Felix, ford. dr. Polgár Gyula. Kötve K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta Heinrich Lohzky, fordította Schöpflin Aladár. Kötve K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta I. A. Hobson, fordította dr. Sidó Zoltán. Kötve K 2.—
8. A szociológia vázlata. Irta G. Palante, ford. dr. Mikes Lajos. Kötve K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta Le Bon, ford. Balla Antal. Kötve K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művészetéről. Összegejtötte Paul Gsell, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta René Gillouin, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
12. Széchenyi eszmevilága. II. kötet. Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaal Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60
13. A francia irodalom főirányai. Irta G. L. Strachey, angolból ford. Schöpflin Aladár. Kötve K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta Soante Arrhenius, fordította Polgár Gyula. Kötve K 2.—
15. Az ember helye a természetben. Irta Lenhossék Mihály dr. Kötve K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta Rudolf von Eucken, ford. Schöpflin Aladár. Kötve K 2.—
17. A gondolatszabadság története. Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor. Kötve K 2.—
18. Bevezetés a filozófiába. Irta dr. Jerusalem Vilmos. A harmadik német kiadás után fordította Schöpflin Aladár. Kötve K 2.40
19. Anglia története. Irta Pollard A. F. ford. Bálint Ernő. Kötve K 2.40
20. Az esztétika alapelvei. Irta Benedetto Croce, fordította Farkas Zoltán. Kötve K 2.—
21. A szociológia módszere. Irta Durkheim, fordította dr. Balla Antal. Kötve K 2.40

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Hüvösvölgyi Park-szanatorium

Klimatikus, physikalikus és diétás gyógyintézet.
Budapest, I., Hűdögkút-út 78. Villamos megálló. Telefon 145-90.
Ajánlatos lel- és idegbetegeknek, idültöknök, Hízókúra.
Szobák, ugy mint eddig, az egész nyári évszakra kiadóak.
Egész éven át nyitva. Egész éven át nyitva.

Csizfűrdő. Gömörmege.

Sós-, jód-, brómos források.
Megnyitás május 1-én.
Orvosok: Kallós, Fazár, Mihály.
Prospektusért forduljon a Fűrdőigazgatósághoz.

TÉLI és NYÁRI GYÓGYÜZEM BAD NAUHEIM TAUNUS MELLETT

Kiváló gyógyeredmények szivbajknál, kezdődő érelmeszesedésnél, izom- és ízületi rheumánál, köszvény, hátgerincz-, női- és idegbajknál.

Az összes új gyógyszerközők. Gyönyörű park és erdei sétányok.

Kérjünk a „Geschäftszimmer Kurhaus-Bade”-től legújabb A/148. sz. tájékoztatót. Az üdülőhely osztrák-magyar monarchia, török és bolgár hadsereg és tengerészet részére, a szövetséges államok tisztjeinek és egészségügyi tisztjeinek ingyenes felvételt nyújt.

17. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 29.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

KAVERNA-BEJÁRATA ELŐTT.